

HPME/célterület tervezési útmutató

Tartalom

Bevezetés	3
Az intézkedés/célterület egyeztetés ütemezése	3
„LEADER-szerűség” az intézkedések, projekt javaslatok vonatkozásában	3
<i>LEADER kritériumok meghatározása és HBB döntés előkészítés lépésről-lépésre:</i>	<i>5</i>
Alapfogalmak:	6
<i>Jogcím:</i>	<i>6</i>
<i>HPME:</i>	<i>7</i>
<i>Célterület (MVH):</i>	<i>7</i>
<i>Kis értékű projekt:</i>	<i>7</i>
<i>Komplex fejlesztés/projekt:</i>	<i>9</i>
<i>Innováció:</i>	<i>10</i>
<i>HVS-hez való illeszkedés:</i>	<i>10</i>
<i>Elszámolható kiadás</i>	<i>11</i>
<i>A „szabadon” választható speciális költség típus</i>	<i>11</i>
<i>Források allokálása (kisértékű, gazdaságfejlesztés, hátrányos helyzetű kistérségek, települések):</i>	<i>11</i>
<i>Lehatárolás más fejlesztési forrásoktól</i>	<i>13</i>
A célterület	13
<i>A célterület adatlap felépítése</i>	<i>13</i>
<i>A célterület adatlap kitöltése</i>	<i>14</i>
<i>A célterület tervező felület (IIER)</i>	<i>14</i>
<i>Értékelési (pontozási) szempontok</i>	<i>14</i>
<i>Objektivitás, objektív kritériumok</i>	<i>14</i>
<i>A célterület megfogalmazásának javasolt lépései</i>	<i>19</i>
Mellékletek	20
<i>1. melléklet: Célterület összesítő táblázat (példa)</i>	<i>20</i>
<i>2. melléklet: Célterület minta – alapjogcím</i>	<i>21</i>
<i>Célterület adatlap kitöltési útmutató (alapjogcím)</i>	<i>21</i>
<i>Célterület adatlap minta („alapjogcím”)</i>	<i>26</i>
<i>3. Célterület minta – komplex</i>	<i>28</i>
<i>Célterület adatlap kitöltési útmutató („komplex”)</i>	<i>28</i>
<i>Célterület adatlap minta („komplex”)</i>	<i>33</i>
<i>4. melléklet: Célterület minta – kis értékű</i>	<i>37</i>
<i>Célterület adatlap kitöltési útmutató („kis értékű”)</i>	<i>37</i>
<i>Célterület adatlap minta („kis értékű”)</i>	<i>40</i>

Készítette:

VM Vidékfejlesztési Főosztály
MVH Vidékfejlesztési Támogatások Igazgatósága

Bevezetés

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia (HVS) felülvizsgálatának, újratervezésének második szakasza a LEADER fejlesztési intézkedések (HPME, célterület) megfogalmazása.

A LEADER célterületek megfogalmazása a HVS tervezés egyik legfontosabb szintje, mivel ezek a konkrét pályázati kiírások alapját képezik majd. Az ÚMVP IH ezzel az Útmutatóval a HVS LEADER célterületeinek elkészítésében kíván segítséget nyújtani a fontosabb alapfogalmak ismertetésével, a korábbi HVS tervezés óta bekövetkezett, a tervezés folyamatát és tartalmát is érintő követelmény rendszer változásainak leírásával. Az Útmutató mellett, a célterületek részletes tartalmának egyeztetését megelőzően egy-egy egész napos képzést is szervezünk, melyen az MVH és IH munkatársaival közösen szeretnénk az intézkedések alaptípusaira vonatkozóan példákat kidolgozni. A képzéseket követően megkezdődik a LEADER Helyi Akciócsoportok tervezői, az IH és az MVH képviselői részvételével tartandó célterület egyeztetési folyamat.

Az Útmutató mellékletében található a célterület összesítő és ellenőrző táblázat, az Új Széchenyi Terv és az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program intézkedéseit összefoglaló táblázat, az IIER megújult célterület tervező felületét bemutató táblázat, a LEADER jogcímekre vonatkozó feltételek, valamint egyszerű példa célterület adatlapok találhatóak.

Az intézkedés/célterület egyeztetés ütemezése

A HVS intézkedések, majd célterületek egyeztetésére a következő ütemezés szerint kerül sor:

2011. március 28.-29.	célterület oktatás
2011. március 28.- április 12.	HPME/célterület írás (HACS)
2011. április 12.-május 6.	célterület egyeztetés (HACS, MVH, IH részvételrel)
2011. május 15.	LEADER pályázati felhívás megjelentetése

A célterület egyeztetések 3 vagy 4 csoportban párhuzamosan történnek, előzetesen összeállított beosztás alapján, amelyről a HACS-ok a beszámoló felületen értesítést kapnak.

A HACS részéről az egyeztető csoport munkájában minimum két fő részvétele kötelező. Egyikük az IIER felületet kezelni tudó HACS munkatárs, a második személy pedig a tervezői csoport vagy HACS elnökség által az **érdemi egyeztetésre** felhatalmazott személy, aki adott esetben a célterület módosításához is hozzájárulhat.

Minden egyeztető csoport munkájában a 2 HACS képviselőn kívül részt vesz 1 fő a központi MVH, 1 fő az IH, valamint lehetőség szerint 1 fő az MVH RIK részéről.

„LEADER-szerűség” az intézkedések, projekt javaslatok vonatkozásában

A LEADER francia eredetű mozaikszó. A Liaison Entre Actions pour le Development de l'Economie Rurale meghatározás rövidítéseként jött létre, jelentése: közösségi kezdeményezés a vidék gazdasági fejlesztéséért. A program 1991 óta létezik.

A LEADER program az Európai Unió közösségi kezdeményezéseként kezdődött, majd a 2007-2013. programozási időszakban került az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap támogatásainak körébe. Alapvető eltérés a LEADER és a horizontálisan meghirdetett egyéb (EMVA, ERFA, ESZA) intézkedések között, hogy a LEADER lényege a végrehajtás „LEADER-szerűsége” és a helyi, térségi jellegzetességekhez való szoros kapcsolódás. A más pályázati programoktól való el-, illetve lehatárolást is e két jellemző biztosítja. A LEADER lényege a vidékfejlesztésre irányuló intézkedések közötti kapcsolódások megteremtése. A LEADER módszere elősegíti, hogy a vidéki területek új

módokat találjanak versenyképességük elérésére vagy fenntartására, a lehető legjobban használják ki a javaikat, és választ találjanak az előttük álló kihívásokra.

A LEADER program a társadalmi-gazdasági szereplők együttműködését ösztönzi az olyan javak és szolgáltatások létrejötté, fejlesztése érdekében, amelyek a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítják a vidéki területeken.

A LEADER alapelvek:

1. térségi jellegzetességeken alapuló helyi fejlesztési stratégia
2. a helyi fejlesztési stratégia alkotása és végrehajtása helyi kezdeményezésként
3. helyi akciócsoportok
4. integrált, több szektorra kiterjedő intézkedések,
5. innováció,
6. hálózatosodás,
7. együttműködés.

Az a pályázó, aki LEADER projektet szeretne megvalósítani, élhet a LEADER módszer minden előnyével, de vállalnia kell az ezzel járó alapvető speciális kötelezettségeket is, amelyek a projekt „LEADER-szerűségére” vonatkoznak.

A „**LEADER-szerűség**” alább ismertetett feltételei levezethetők a LEADER alapelvekből. Az alábbi példákat tekintve **legalább 4 kritérium teljesítése kötelezően szükséges** ahhoz, hogy egy projekt javaslat LEADER projekt javaslatnak legyen tekinthető (illetve, egy LEADER HVS intézkedés „LEADER-szerű” legyen). **A LEADER HACS a minimum teljesítéshez szükséges korlátot növelheti**, de nem csökkentheti, azaz az általa, az alábbi (I-VI) kategóriához meghatározott kritériumok közül minimum 4-nek minden LEADER célterületre benyújtott LEADER projekt javaslatnak/pályázatnak meg kell felelnie.

A célterületek megfogalmazása során különös tekintettel kell lenni a LEADER-szerűsége, figyelembe véve az alábbi kritériumokat.

A **LEADER Helyi Akciócsoport** az alább felsorolt példákat továbbfejlesztve **kidolgozza saját LEADER kritériumait**, majd a javasolt projektek kiválasztásánál azon projekteket részesíti előnyben, amelyek a lehető legnagyobb mértékben tükrözik a LEADER jelleget és az egyéb, célterület specifikus kritériumokat. **A LEADER kritériumoknak való megfelelés a Helyi Bíráló Bizottság döntésének alapjául is szolgálhat.**

A kritériumok például a következő módon is felsorolhatóak (HACS-onként a szempontok változhatnak!):

I. Terület alapú megközelítés

1. A projekt a közösen megalkotott és elfogadott stratégiában együttműködő települések vonatkozásában olyan, a helyi stratégiában meghatározott témára irányul, amely közös hagyományon, adottságokon alapul, vagy újszerűsége, témája miatt a települések fejlődése szempontjából fontos.
2. A kedvezményezett a projektben olyan partnerekkel épít kapcsolatot, akik/amelyek a LEADER támogatásra jogosult településeken végzik tevékenységeiket.

II. Alulról építkező megközelítés

3. A kedvezményezett a helyi akciócsoport településeinek valamelyikén aktív közösségi vagy gazdasági szereplő, vagy a helyi stratégiában meghatározott közösségi vagy gazdasági igények alapján tervezi megvalósítani tevékenységét.
4. A kedvezményezett vállalja, hogy a projekt LEADER támogatással való megvalósítása esetén legalább 1 alkalommal részt vesz a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia megvalósításával kapcsolatos, együttműködést erősítő személyes konzultáción, rendezvényen vagy képzésen.

III. Köz- és magánszféra partnersége

5. A kedvezményezett együttműködik a helyi akciócsoport településein működő szervezetekkel szférák között, ágazatok között vagy ágazaton belül, vagy azt a projekt megvalósítása során építi ki.

IV. Innováció

6. A kedvezményezett a projekt megvalósításával a megvalósítás tervezett helye szerinti települést vagy a helyi akciócsoport által lefedett térséget tekintve olyan új terméket, vagy szolgáltatást vezet be, amely a helyi stratégiában a térségi igények között szerepelt.
7. A kedvezményezett a projekt megvalósítása során új technológiai módszert, eljárást, új termelési, előállítási folyamatot alkalmaz.
8. A kedvezményezett projektjével új piacot céloz meg vagy a helyi erőforrások, termékek, alapanyagok hasznosításának új módját kívánja bevezetni.
9. A kedvezményezett a projekt megvalósítása részeként javítja tevékenységét a természeti erőforrásokkal, az energiával való gazdálkodást tekintve.

V. Integrált és ágazatközi fellépések

10. A projekt hozzájárul a jogosult településeken a gazdasági vagy társadalmi fejlődéshez és a térség szempontjából fontos, a helyi stratégiában meghatározott gazdasági vagy társadalmi igényt elégíti ki.
11. A projekt hozzájárul a helyi akciócsoport területén a kulturális, környezeti, épített örökségi értékeinek megőrzéséhez vagy újjak teremtéséhez

VI. Hálózatépítés és együttműködés

12. A projekt megvalósítására már meglévő együttműködési hálózat keretében kerül sor.
13. A projekt együttműködési hálózat létrehozását célozza.
14. A projekt tartalmaz szférák közötti és/vagy ágazatok közötti és/vagy ágazaton belüli együttműködést a jogosult településeken belül
15. A kedvezményezett által javasolt projekt megvalósításának alapvető eleme a helyi akciócsoport területén vagy azon kívül működő szervezetekkel való együttműködés.
16. A kedvezményezett által javasolt projekt a helyi akciócsoportok közötti együttműködés feltételeinek megteremtését célozza.

Az alábbiakban egy-két példát adunk meg az együttműködések kiépítésének lehetséges területeire:

- Beszerzési területen (pl. egy helyi kiskereskedő a jogosult településeken lévő kistermelő termékével bővíti kínálatát)
- Értékesítési területen (pl. vendéglátásban érintett vállalkozók, szervezetek összefogásával a szolgáltatásaikat bemutató marketing tevékenység megvalósítása)
- Érdekképviselési területen (szakmai rendezvényen az ágazaton belül együttműködést alakítanak ki a résztvevők)
- Tapasztalatcsere (ifjúság helyben tartása témakörben az önkormányzatok, helyi civil szervezetek kicserélik tapasztalataikat a program során)
- Közös program, rendezvény szervezése (beruházás ösztönzése érdekében a vállalkozók, önkormányzatok, civil szervezetek összefognak, és befektetői találkozót szerveznek)

LEADER kritériumok meghatározása és HBB döntés előkészítés lépésről-lépésre:

1. A HACS a felsorolt LEADER alapelvekre építve, a HVS jellegzetességeinek, a helyi igényeknek megfelelően kialakítja saját LEADER kritérium listáját.

2. Az egyes célterületek vonatkozásában a listáról kiválasztja azokat a LEADER kritériumokat, melyeket az adott célterülethez benyújtásra kerülő projekt javaslatokra majd alkalmazni kíván.
3. A HBB ezen kiválasztott kritériumok alapján + a célterületben megjelölt kritérium(ok) kiválasztásával meghatározza az adott célterülethez benyújtásra kerülő projekt javaslatok minimum HVS illeszkedési kritérium rendszerét. A kritériumok köre a célterülettől függő, de minden célterület esetében minimum 4, a LEADER alapelvekre épülő, a 2. pont szerint meghatározott listáról kiválasztott kritériumból + a célterület alapján meghatározott bármely egyéb kritériumból áll.
4. A HACS a HBB ülések meghirdetésekor az adott célterületre vonatkozó HVS illeszkedési kritérium rendszert is közzé teszi a honlapján.
5. A HBB az előre közzétett HVS illeszkedési kritériumok alapján dönt a beérkező projekt javaslatokról és ad ki támogató vagy elutasító nyilatkozatot.

Fontos megjegyezni, hogy a HVS illeszkedés kritérium rendszere kapcsán a HACS nem végez pontozást, kizárólag a megfelelésről dönt, „igen/nem” értékelés és indoklás útján.

Összegzés: Egy projekt ötletből a következő módon válhat LEADER-ből támogatott projekt.

1. projekt ötlet
2. projekt javaslat (HBB döntés a HACS által meghatározott LEADER kritériumoknak és egyéb, HVS illeszkedési kritériumoknak való megfelelés alapján)
3. pályázat (a célterületben pontosan meghatározott pontozási és egyéb specifikus kritériumok alapján történő értékelés)
4. támogatási határozatot követően projekt megvalósítás

A pályázati felhívás megjelenéséig mind a 2., mind pedig a 3. pontban hivatkozott követelmények meghatározását el kell végezni a HACS részéről.

Fogalommagyarázat:

Jogosult települések: az adott LEADER Helyi Akciócsoport területén levő LEADER támogatásra jogosult települések

Szférák közötti együttműködés: Olyan együttműködés, amelyben vállalkozói, civil, és önkormányzati szféra tagjai közül legalább 2 szféra együttműködése jelen van

Ágazatok közötti együttműködés: Olyan együttműködés, amelyben minimálisan egy-egy szférán belül több ágazat együttműködése szerepel (pl. építőipar-kereskedelem, önkormányzat-szociális területen működő civil szervezet, stb.)

Ágazaton belüli együttműködés: Olyan együttműködés, amelyben minimálisan egy-egy ágazaton belül több szervezet együttműködése szerepel (pl. turisztikai területen érintett több vállalkozás, építőipari területen belül érintett több vállalkozás).

Alapfogalmak:

Jogcím:

A mindenkori, hatályos LEADER rendeletben ekként meghatározott, a fejlesztési témakört, a kedvezményezettek körét, és az elszámolható költség típusokat tekintve hasonló fejlesztéseket, célterületeket magába foglaló fogalom. A jelenleg egyeztetés alatt levő, a jogcímek tekintetében változtatni nem tervezett LEADER rendelet tervezet szövege munkaanyagként elérhető a következő hivatkozásra kattintva: [LEADER MVH_IH_0404.doc](#)

HPME:

A HVS azon szintje (az IIER-ben felírva az elnevezése: célterület), amely a célkitűzések alá rendelt **konkrét célok gyakorlati megvalósítására vonatkozó leírást és keretfeltételeket tartalmazza**. Ebből fejleszthetőek tovább és az IIER felületen részletezhetőek azok a célterületek, amelyekre LEADER pályázat adható be. A LEADER-ben összesen 10 HPME írható fel, amelyből legfeljebb 4 db kis értékű fejlesztések támogatását célozza (maximum a teljes forrás allokáció 10%-a értékében!), és legfeljebb 2 db HPME (intézkedés) lehet komplex fejlesztést támogató. Az ÚMVP LEADER tengelyéhez kapcsolódóan megfogalmazott intézkedéseket a következő **jogcímekhez** is be kell sorolni.

- a) LEADER közösségi célú fejlesztés,
- b) LEADER vállalkozási alapú fejlesztés,
- c) LEADER rendezvény,
- d) LEADER képzés,
- e) LEADER tervek és tanulmányok.
- f) LEADER térségen belüli együttműködés

Célterület (MVH):

A LEADER jogcímrendelet értelmében egy jogcímen belül, az illetékes LEADER HACS HVS-e alapján meghatározott Helyzet-Probléma-Megoldás-Eredmény (a továbbiakban: HPME) projektleíró struktúra és részletes kritériumok együtteséből az IIER-ben leképezett fejlesztési feltételrendszer, amelynek megvalósítására a pályázat irányul. Egy célterület nem lehet kis értékű és nem kis értékű is egyszerre, illetve kis értékű célterület nem írható fel komplex fejlesztésként. Az Útmutató 2-4. mellékletében közöljük a célterület felírásához szükséges tudnivalókat és egyszerű példákon keresztül bemutatjuk az alaptípusokat.

Kis értékű projekt:

A 2011-től kezdődően a LEADER rendelet alapján négy jogcím esetében lehetséges kis értékű projektek megvalósítását célzó célterület megfogalmazása. A HACS a 10 célterületből 4 célterületet fogalmazhat meg kisértékű célterületként.

Ezek:

- a vállalkozási alapú fejlesztés,
- a közösségi célú fejlesztés,
- a rendezvény,
- a képzés.

A helyi akciócsoport a kis értékű célterülethez azon projekt ötleteket csoportosíthatja, melyek az elszámolható költségek kis számú, jól behatárolható típusával leírhatóak, a helyi akciócsoport területén az adott témára pályázók köre korlátozott, és a helyi akciócsoport a pályázók között nem tesz különbséget, azaz minden beérkező pályázatot támogatni kíván, a forrás rendelkezésre állásáig.

Kis értékű fejlesztésekre a LEADER HACS számára rendelkezésére álló LEADER fejlesztési forrásának legfeljebb 10 %-a fordítható. Ezen belül a Helyi Akciócsoport dönt arról, hogy egy adott kis értékű célterülethez mennyi forrást kíván rendelni, ezzel is szabályozva a támogatható/támogatni kívánt projektek maximális számát. Ez a projekt típus a kiadási tételek jól lehatárolható körét tartalmazza. , A támogatás odaítélése lényegében forráskimerülésig tart és a feltételek teljesítése esetén automatikus. A bírálat a pályázatok beérkezési sorrendje alapján történik.

A kis értékű projektek esetében így nem kerül sor pontozásra, nem szükséges pénzügyi tervet benyújtani a pályázat részeként, nincs lehetőség hiánypótlásra. A pontozás hiánya azt jelenti, hogy a HACS térsége tekintetében **célterület specifikus szempontok** nem fogalmazhatóak meg kis értékű fejlesztéshez. Azonban a kis értékű projekt „LEADER” szempontjai a célterület adatlap „Támogatható

tevékenységek” részében részletezhetőek és a Helyi Bíráló Bizottság döntésének alapjául szolgálhatnak.

A kis értékű projekt esetében **jogcímenként megállapított értékhatárok** a megítélhető támogatás értékére, nem pedig a projekt teljes értékére vonatkoznak

A kis értékű fejlesztések vonatkozásában **megítélt támogatási összeg nem haladhatja meg** közösségi célú beruházás esetében az 1 000 000 forintot, vállalkozás alapú fejlesztés esetében az 1 000 000 forintot, rendezvény esetében a 250 000 forintot, és képzés esetében a 250 000 forintot.

A jogcímekre megjelölt maximális értékhatártól negatív irányban a HACS a tervezés és a célterületek megfogalmazása során eltérhet.

A 65/2011 EK rendelet 24. cikk 2. d) pontja alapján a kötelező adminisztratív ellenőrzések körébe tartozik „az elszámolt költségek ésszerűsége, amit megfelelő értékelési rendszerrel kell vizsgálni, például referenciaköltségekkel, a különböző ajánlatok összehasonlításával vagy értékelő bizottság révén;”

A 24. cikk 4. pontja alapján, a tagállam dönthet úgy, hogy eltekint a helyszíni szemlétől, ha a kérdéses tevékenység kis beruházásnak számít, illetve alacsony a kockázata annak, hogy a befektetés nem valósul meg.

A kis értékű célterülethez a HACS korlátozott számú (legfeljebb 5 db) elszámolható költség típust határoz meg, amelyekhez a HACS meghatározza az egyes tételekre elszámolható maximális költségeket (referencia ár). Az árajánlat bekérésével történő referencia ár meghatározása a HACS vagy az ügyfél útján történhet. Fontos megjegyezni, hogy a költségek ésszerűségének vizsgálata minden költségre kiterjed, ezért, amennyiben az ügyfél általi árajánlat bekérésre vonatkozó megoldást választják, minden egyes esetben szükséges a vizsgálatot lefolytatni, ami meghosszabbítja az ellenőrzések idő igényét.

A LEADER jogcímekhez rendelt költségek is alkalmazhatóak, azonban az altípust is meg kell tételesen jelölni, illetve minden típushoz kapcsolódóan szükség van referencia árra (ÉNGY, gépkatalógus, árajánlat).

- A LEADER jogcímekhez kapcsolódó költségek közül

- o a Vhr. 31. §-ában meghatározott egyéb elszámolható kiadások nem jelölhető meg
- o a közösségi típusú és a vállalkozási jogcím esetében:
 - „a Vhr. 30. §-ában foglaltaknak megfelelő, a fejlesztési tevékenységhez kapcsolódó építési munkák: új építmény, épület építése, meglévő építmény, épület felújítása, bővítése, korszerűsítése, valamint épületgépészet kialakítása, korszerűsítése, tereprendezés, parkosítás;” költségtípusokat tekintve kizárólag a nem építési engedély köteles tevékenységek támogathatóak a célterületben,
 - „a fejleszteni kívánt tevékenységhez kötődő eszközök esetében az elszámolható költségek beszerzése” kategóriába tartozó költségeket nevesíteni kell a célterületben. Például: „Eszközbeszerzés (ásó, kapa, nagyharang)”
- o Egy általános példa:
 - a) ...(aa, ab, ac)
 - b) (ba,bb,bc,bd)
 - tetszőleges (nem jogcím)
 - tetszőleges (nem jogcím)
 - tetszőleges (nem jogcím)

- A kis értékű fejlesztés esetében a célterület típus eredeti céljának (rövidebb ügyintézés) való megfelelés kizárólag abban az esetben teljesíthető, ha az elszámolható költségtípusok száma nem haladja meg az 5-öt.

- Például:

a.) Rendezvény esetén támogatható költségek (5 költségtípus)

- a. Fellépők díjai (fellépés tiszteletdíja)
- b. Terület bérleti díja
- c. Tűzijáték
- d. Étél-ital
- e. Egyszer használatos evőeszközök

Az alábbi példa esetén a kis értékű fejlesztés rövid ügyintézési idejét hosszabbítja a több költségtípus ellenőrzésének szükségessége.

b.) Rendezvény esetén támogatható költségek (összesen 7 költség)

- o Étél-ital
- o Fellépők díjai (fellépés tiszteletdíja)
- o Hangosítás (közüzemi díj, telepítés költségei, bérleti díj)
- o Terület bérleti díja
- o Sátor bérlete

A kis értékű célterület esetében a LEADER jogcímekre vonatkozó belső korlátok nem alkalmazandók. **Fontos megjegyezni, hogy** a kis értékű célterület a rá vonatkozó értékelési eljárásban is különbözik a „normál” célterülettől, ezért egy célterület nem lehet kis értékű és nem kis értékű is egyszerre. **A kis értékű fejlesztéshez való besorolás gyorsabb eljáráshoz kapcsolódó előnyei abban az esetben érvényesülnek, amennyiben a referencia árakat a HACS határozza meg és a célterületben támogathatóként meghatározott költségek száma nem haladja meg az 5-öt.**

Komplex fejlesztés/projekt:

A komplex fejlesztés nem jogcím, hanem egy célterület alkotási mód, hasonlóan a kis értékű fejlesztéshez. Komplex fejlesztést megfogalmazó célterület nem lehet kis értékű.

A fentiek alapján, **a komplex fejlesztés nem „klasszikus” jogcím, hanem egy alapjogcímre épülő fejlesztés típus.** A komplexként meghatározott célterület az alapjogcímhez képest kiegészülhet összesen 5 db elszámolható „speciális” költségtípussal, amelyek között lehetnek valamely egyéb LEADER jogcímhez tartozó költség típusok vagy tetszőlegesen választott egyéb elszámolható költségtípusok.

Az elszámolható költségtípusok meghatározásánál törekedni kell a TESZOR'08 rendszert tekintve a hat számjegy szintű részletezettségre, az ilyen kategóriákba való besorolhatóságra, például:

- nem megfelelően részletezett:
 - 79 Utazásközvetítés, utazás szervezés, egyéb foglalás
- megfelelően részletezett:
 - 79.12.12. túravezetés, idegenvezetés

A fent leírt példák a részletezettség fokát szemléltetik, nem jelentik azt, hogy kizárólag a TESZOR'08 listán szereplő tételeket lehet megjelölni.

A komplex fejlesztés felírható, úgy mint:

- egy alapjogcímre (pl. vállalkozásfejlesztés) épülő fejlesztés, melyhez további költségtípusok (legfeljebb 5 db) társíthatóak
- az adott alapjogcímbe nem, de bármely másik jogcímbe szereplő költségtípus megjelölésével,
- vagy a rendelet mellékletében szereplő listáról való választással,

Komplex fejlesztést tartalmazó intézkedés felírásakor azt a hozzá társított alapjogcímhez kell besorolni. A gazdaságfejlesztési arányba (45%) beleszámítandó a vállalkozási típusú alapjogcímre épülő komplex fejlesztés, valamint minden olyan célterület, amelyben megfogalmazott

fejlesztésnek célcsoportját kizárólag a vállalkozások, egyéni vállalkozók adják. Tehát a vállalkozásfejlesztési arány számítása nem jogcím, hanem célterület alapon történik.

Ennek megfelelően a komplex fejlesztéshez nem társul saját elszámolható költség lista és tevékenység lista. A rá vonatkozó egyéb szabályok pedig az azon alapjogcímre vonatkozó szabályokkal egyeznek meg, amelyhez besorolásra kerül.

Az elszámolható költségeket tekintve a kis értékű fejlesztéshez hasonlóan lehet eljárni, azonban az adott költségtípuson belül szerepeltetett költséget pontosan meg kell határozni a célterület témájának megfelelően.

A HACS rendelkezésre álló **10 LEADER célterületéből maximum kettő fogalmazható meg komplex fejlesztésként.**

Innováció:

Az innováció a LEADER keretében értelmezve azon megoldási módok összes lehetséges kombinációit jelenti, amelyek az adott térség igényeire megfelelő újszerű fejlesztési válaszokat adnak. Az innováció ezért megjelenik abban is, hogy a HACS-ok a térség-specifikus kihívásokra saját elképzeléseik alapján fogalmazhassanak meg fejlesztési elképzeléseket. A LEADER innovációban alapvető fontosságú a helyi szereplők közötti együttműködés és hálózatosodás. **A LEADER-ben az innovációt mindig az adott térség adottságaira vonatkoztatva kell értelmezni.**

Főbb típusai:

- „termék” innováció: új termékek, szolgáltatások kifejlesztése a térség igényeinek megfelelően,
- „folyamat” vagy módszertani innováció: pl. a helyi lakosság, érintett felek fejlesztésekbe való bevonásának új módjai, a helyi gazdasági szereplők közötti új együttműködési formák kialakítása
- Projekt típus innováció: egy bizonyos érintett térségre kiterjedő projektek, több intézkedés típus jellemzőit egyesítő komplex projektek, a kedvezményezettek különböző csoportjainak együttműködésén alapuló projektek

A 1698/2005/EK rendelet 61. cikkelye is említi az innovativitást a LEADER megközelítés meghatározásának részeként. A LEADER innovatív jellege megőrzésének alapfeltétele, hogy az egyes EMVA és egyéb forrásból támogatható intézkedések keretein túllépő, azok lehetőségeit egyesítő, innovatív célterületek kerüljenek megfogalmazásra.

HVS-hez való illeszkedés:

A HVS-hez való illeszkedés a célterület szintjén a célterület specifikus feltételek megfogalmazása során határozható meg. Ehhez szükséges

- a) a célkitűzések HVS jövőképhez való logikus kapcsolódása,
- b) az intézkedés/célterület célkitűzéshez való egyértelmű besorolása,
- c) továbbá, hogy a HVS intézkedéseiben az intézkedés háttérül szolgáló (megoldani kívánt) probléma, helyi igény egyértelműen, pontosan körülírt legyen.

A fenti feltételek teljesülése esetén a helyi igényeket leképező speciális alanyi, tárgyi, és egyéb feltételek alkalmasak arra, hogy az adott célterületre benyújtott projekt javaslatról/pályázatról megállapítható legyen, hogy illeszkedik-e az adott HACS HVS-éhez vagy sem.

Tehát, a projekt javaslat vizsgálatakor nem csak a célterülethez, hanem a HVS-hez (annak célrendszerével együtt) való illeszkedés is vizsgálandó.

Elszámolható kiadás

A jogcímenként meghatározott kiadásnemek összessége, amelyet a jogcímrendelet mellékletei tartalmaznak tételesen felsorolva. **A LEADER HACS a célterület katalógusban az egyes jogcímeknél meghatározott elszámolható kiadások körét és tartalmát nem bővítheti.** A felsorolásban szereplő teljes pont törlésére van lehetőség, de a jogcímrendeletben felsorolt pontokon belül módosításra, szűkítésre nincs. Továbbá meghatározhat **jogcímenként egy szabadon választható speciális költség típust, valamint komplex fejlesztésnél 5 speciális költség típust.**

A tervezőben legördülő menüből választhatóak a tételek.

A választható költség típus(ok) leírásánál a következőket kell figyelembe venni:

Az elszámolható költség típusok meghatározásánál törekedni kell a TESZOR'08 rendszert tekintve a hat számjegy szintű részletezettségre, az ilyen kategóriákba való **besorolhatóságra**, például:

- nem megfelelően részletezett:
 - 79 Utazásközvetítés, utazás szervezés, egyéb foglalás
- megfelelően részletezett:
 - 79.12.12. túravezetés, idegenvezetés

A fent leírt példák a részletezettség fokát szemléltetik, nem jelentik azt, hogy kizárólag a TESZOR'08 listán szereplő tételeket lehet megjelölni.

A „szabadon” választható speciális költség típus

Minden jogcím esetében lehetőség van 1 db speciális költség típus megadására, kivéve komplex fejlesztés, ahol maximum 5 db speciális költség típus választható hat TESZOR számjegyig megadott részletezéssel. **Olyan kiadás számolható el speciális költségként, amely az elszámolható kiadások között nem szerepel, de kapcsolódik a fejlesztéshez.**

Komplex fejlesztésnél olyan, legfeljebb 5 speciális költség választható, ami az alapjogcímben nem jelenik meg. A tervezőben a költség nemek manuálisan megadhatók.

A választható költség típus(ok) leírásánál a következőket kell figyelembe venni:

Az elszámolható költség típusok meghatározásánál törekedni kell a TESZOR'08 rendszert tekintve a hat számjegy szintű részletezettségre, az ilyen kategóriákba való **besorolhatóságra**, például:

- nem megfelelően részletezett:
 - 79 Utazásközvetítés, utazás szervezés, egyéb foglalás
- megfelelően részletezett:
 - 79.12.12. túravezetés, idegenvezetés

A fent leírt példák a részletezettség fokát szemléltetik, nem jelentik azt, hogy kizárólag a TESZOR'08 listán szereplő tételeket lehet megjelölni.

Források allokálása (kisértékű, gazdaságfejlesztés, hátrányos helyzetű kistérségek, települések):

A HVS-ben forrással tervezett **LEADER intézkedések száma nem haladhatja meg a 10-et.** A 10 LEADER intézkedés tartalmazza a kis értékű (legfeljebb 4 darab) és a komplex intézkedéseket (legfeljebb 2 darab) is.

A HVS LEADER intézkedéseire való forrásokot tekintve a következő szabályokat kell figyelembe venni. A példa kedvéért a 10 LEADER intézkedés összértéke 100 egység. Ezen belül elképzelhető a következő felosztás:

II. CÉLKITŰZÉSEK	A		B			C			D			
III. INTÉZKEDÉSEK (HPME)	A1.	A2.	B1.	B2.	B3	C1	C2	C3	C4	D1		
HPME besorolása (HVS jogcím szerint)	a)	a)	c)	e)	f)	b)	d)	c)	f)	d)		
Gazdaságfejlesztési?	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1 Darab	
Kis értékű HPME?	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	4 Darab	
Komplex?	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	2 Darab	
HPME-hez sorolt forrás (m Ft)	14	5	5	4	4	46	7	10	2	3	100 Összesen	
Ellenőrzés (gazdaságfejlesztési arány)	0	0	0	0	0	46	0	0	0	0	46 RENDBEN VAN	Min. 45%
Ellenőrzés (kis értékűként az összeg aránya az összeshez)	0	0	0	4	4	0	0	0	1	1	10 RENDBEN VAN	Max. 10%

Az alábbi jogcímekhez besorolható intézkedések/célterületek száma nem korlátozott (a maximális 10 db célterületen belül).

- közösségi célú
- vállalkozási alapú
- rendezvény
- képzés
- tervek és tanulmányok
- térségen belüli együttműködés

A fenti felosztás helyes, mivel

- a gazdaságfejlesztési arány (vállalkozási alapú HPME-k értéke) meghaladja a 45%-ot,
- a kis értékű HPME értékének aránya nem haladja meg a 10%-ot, illetve darabszáma a maximálisan lehetséges 4-et,
- és a komplex intézkedések darabszáma nem haladja meg a maximálisan lehetséges 2-t.

A fenti táblázat részletes változata, a célterület összegző elérhető a következő hivatkozásra kattintással: [HVS celterulet forras db.xls](#)

A hátrányos helyzetű kistérségekre, településekre vonatkozóan nem kötelező egy meghatározott forrás mennyiség elkülönítése, de választható ez a megoldás is. A két opció a következő:

- „Vegyes” célterület:** A helyi akciócsoport egy célterületen belül támogat hátrányos és nem hátrányos helyzetű településeket is. Ebben az esetben **kötelező a hátrányos helyzetűként besorolt** (csak a 311/2007 (XI.17.) Kormányrendelet szerinti kistérség, vagy a 240/2006 (XI.30.) Kormányrendelet szerinti település!) kistérség vagy település, mint megvalósítás helye szerint **plusz pontszám beépítése a célterület értékelési kritérium rendszerébe (minimum +10 pont)**. A célterületen belül a támogatási intenzitás változtatásával is preferálhatóak a hátrányosként kategorizált települések.
 - Amennyiben ezen típusú célterület esetében a hátrányos és az „egyéb” településkategóriára is állapít meg forrást, a célterületen két rangsor jön létre.
 - Amennyiben ezen típusú célterület esetében csak az „egyéb” kategóriára állapít meg forrást, de a támogatásra jogosult települések között hátrányos helyzetű is szerepel, egy „vegyes” rangsor jön létre, amelyen belül a hátrányos helyzetű települések a számukra kötelezően adható + ponttal preferálhatóak.

- b) **„Homogén” célterület:** A helyi akciócsoport egy célterületen belül kizárólag a a 311/2007 (XI.17.) Kormányrendelet szerinti kistérsége(ke)t, vagy a 240/2006 (XI.30.) Kormányrendelet szerinti települése(ke)t kíván támogatni.

Lehatárolás más fejlesztési forrásoktól

A LEADER intézkedések lehatárolása más fejlesztési forrásoktól a LEADER-szerúségre vonatkozó valamint a helyi, speciális feltételeknek való előírásokon keresztül valósulhat meg. A kettős finanszírozás kiszűrése érdekében a pályázó a HACCS által nyilatkoztatható, hogy az adott projekt vonatkozásában a LEADER-re való benyújtással párhuzamosan nem nyújtja be más forrásra, illetve ezt a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal az adminisztratív ellenőrzés során ellenőrzi is.

A LEADER program jellegéből adódóan az Útmutató első, bevezető egységében felsorolt példák szerinti feltételeknek megfelelő fejlesztési elképzelések megvalósítását célozza. Mivel a fejlesztések céljaira, a célcsoport általános jellemzőire, vagy akár az elszámolható költségek körére vonatkozó szigorú lehatárolás a LEADER vonatkozásában nem valósítható meg maradéktalanul, **törekedni kell a helyi jellegzetességek, speciális követelmények meghatározására, valamint a LEADER-szerúségre a LEADER célterületek megfogalmazása szintjén.**

A lehatárolásokat áttekintő táblázat elérhető a következő hivatkozásra kattintva: [umvp_uszt_lehatarolasi_tablázat.xls](#)

A célterület

A célterület adatlap felépítése

A 2009-ben kialakított Célterület adatlapokhoz képest 2011-től kis mértékben megváltozott, egyszerűsödött azok felépítése. Ennek értelmében a Támogatható tevékenységek, valamint a Jogkövetkezmények pont kikerült a felsorolásból, összevonásra kerültek az alanyi és tárgyi feltételek, valamint a csatolandó dokumentumok is kizárólag a jogosultságra vonatkozó dokumentumok felsorolását írja elő.

A jelenlegi pontok:

1. Alapadatok (Célterület azonosító, HACCS megnevezése, jogcím, célterület megnevezése, UMVP intézkedés, Vonatkozó HPME kód, vonatkozó HPME megnevezése)
2. Fogalom magyarázat
3. Támogatás vehető igénybe
4. Támogatás mértéke
5. Célterület specifikus egyéb alanyi és tárgyi feltételek
6. Jogosult települések
7. Elszámolható kiadások
8. Pontozási szempontok
9. Részpontoszámok pontozási szempontonként
10. Jogosultságot igazoló csatolandó melléletek

A célterülethez speciális, a HACCS által megfogalmazott **jogkövetkezmények meghatározására is van lehetőség** (nem kötelező!). Azonban kizárólag olyan jogkövetkezmények megfogalmazása fogadható el, amelyek 1, legfeljebb 2 éven belül ellenőrizhető kritériumokra vonatkoznak.

A célterület adatlap kitöltése

Az útmutatóhoz mintaként 3 Célterület adatlap feltüntetésre kerül mellékletként, egy komplex jogcímhez tartozó, egy kis értékű fejlesztést magába foglaló, valamint egy jogcímhez tartozó célterület adatlap, kitöltési útmutatóval együtt.

A célterület tervező felület (IIER)

A pályázati felhívás részeként megjelenő célterületek az MVH honlapján katalógus formában érhetőek el. Ennek a webes katalógusnak az alapja az IIER-ben lévő célterület katalógus. Ebben az IIER-es katalógusban kerülnek rögzítésre a célterületek adatai, ezen a felületen történik a célterületek IH általi jóváhagyása, valamint keresztellenőrzéseket tartalmaz bizonyos adatok megfelelőségére. A webes katalógusban kizárólag az IH által IIER-ben jóváhagyott célterületek jelennek meg.

Értékelési (pontozási) szempontok

A pályázatok rangsorolása értékelési szempontok alapján történik (kivételem a kis értékű célterületek), amelyet a célterület adatlap Pontozási szempontok rész tartalmaz. Célterületenként legfeljebb 10 db értékelési szempont határozható meg. Céljuk, hogy a pontozási szempontokat mindenki tárgyilagosan, elfogulatlanul, pártatlanul, egységesen értelmezze. Kivételt képez ez alól a kis értékű fejlesztésre vonatkozó célterület, mivel itt alapvetően az elszámolható költségek korlátozott száma, az azokhoz megállapított referenciaárak, a támogatás célcsoportjának nagyon pontos meghatározása és a célterület „támogatás vehető igénybe” részének részletes leírása elegendő kritérium.

Objektivitás, objektív kritériumok

Az objektivitás feltételei az objektívan ellenőrizhető kritériumok alkalmazásával valósíthatók meg. Az objektívan igazolható kritériumoknak két típusa a számszerűsíthető indikátorok, illetve a nem számszerűsíthető indikátorok. Egy adott kritérium mindkét típusnak megfeleltethető attól függően, hogy a célterületben milyen célt tűztek ki az azt megfogalmazó helyi akciócsoport képviselői.

Például egy együttműködésre vonatkozó kritériumra megállapítható:

- a) Együttműködésre vonatkozó szándéknyilatkozat (rendelkezésre áll-e vagy sem, igen/nem eldöntendő feltétel)
- b) Együttműködésben résztvevő szervezetek száma szándéknyilatkozatok száma alapján

Látható, hogy attól függően, hogy az adott célterület megvalósításában milyen súllyal szerepel az együttműködés, a fent felvázolt két megoldás között lehet választani.

A célterület specifikus kritériumok megfogalmazása során törekedni kell az objektív megfogalmazásokra, mivel ezzel segítjük a pályázót abban, hogy egyértelmű, könnyen átlátható feltételrendszer mellett fogalmazza meg pályázatát. Továbbá, az értékelők hasonlóan egyértelmű és védhető feltételek mentén hozhatnak döntést a pályázat támogathatóságáról.

A célterület specifikus kritériumok levezethetőek a jogcímre vonatkozó alapkritériumokból, pl. a támogatásban részesülő kedvezményezettek kategóriáiból, vagy egyéb, a jogcím leírásból nem közvetlenül levezethető kritériumból, mint pl. a fejlesztés hozzájárulása a helyi környezeti fenntarthatósághoz.

Egy célterülethez legfeljebb 10 db célterület specifikus pontozási kritérium határozható meg!

Az alábbiakban közlünk egy nem teljes, tetszőlegesen bővíthető listát a kritérium típusokról, melyek a foglalkoztatás, a gazdasági, társadalmi, vagy környezeti fenntarthatóság, az esélyegyenlőség, a helyi erőforrások használata és egyéb kategóriákba sorolhatóak be:

- Helyi erőforrások helyben történő használata
- A térség természeti értékeinek fenntartásához való hozzájárulás a látogathatóság megteremtésével

- A hátrányos helyzetű települések női lakosságának helyi foglalkoztatásához való hozzájárulás
- A helyi termékek térségen kívüli eladhatósága lehetőségének megteremtése
- A helyi termelők közvetlen értékesítési lehetőségeinek javítására vonatkozó kritérium
- A térségben élő fiatalok számára a helyi, hagyományos élelmiszer előállítási módok bemutatásához való hozzájárulás mértéke
- A fejlesztés hozzájárul a hátrányos helyzetű családokban élő gyermekek jobb étkeztetéséhez

A kritériumok igazolásának, ellenőrzésének módját, pontozását az alábbi **példák** mutatják:

Kritérium leírása	Objektív indikátor Igazolható Számszerű	Az ellenőrzés módja	Adható pontszám
1 Hátrányos helyzetű családokban élő gyermekek étkeztetéséhez való hozzájárulás	✓	<ul style="list-style-type: none"> - Az érintett településen a pályázó már folytat ilyen jellegű tevékenységet és erről nyilatkozik, továbbá egyéb dokumentumokkal igazolja ezen tevékenységét. - Az érintett településen a pályázó már folytat ilyen jellegű tevékenységet és az érintett település jegyzőjének nyilatkozata rendelkezésre áll, - Az érintett település civil szervezetével vagy polgármesteri hivatalával a pályázat megvalósításáról folytatott megbeszélés igazolása. 	0 vagy 10
2 A tervezett fejlesztési hátrányos helyzetű településen valósul meg	✓	Pályázat alapján	0 (vagy egyéb tetszőleges szám, de kevesebb, mint pl. 10) vagy 20.
3 A fejlesztés a civil és üzleti szféra együttműködése keretében valósul meg	✓	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szándéknyilatkozat vagy együttműködési megállapodás 2. a szándéknyilatkozatot tevő partner a civil vagy üzleti szférához tartozik (pl. ha civil pályázóról van szó, akkor üzleti szférához tartozó partnert von be) 	0 vagy 5
4 A fejlesztés más civil szervezetekkel való együttműködés keretében valósul meg	✓	Szándéknyilatkozatok vagy együttműködési megállapodást aláírók száma	0-5 között az együttműködésbe bevonni kívánt és nyilatkozatot tevő/aláíró szervezetek számától függően
5 A fejlesztés hozzájárul a helyi erőforrások (biomassza) megújuló energia előállításban való hasznosításához	✓	Pályázat, műszaki leírás/terv alapján	<p>0 vagy 10</p> <ul style="list-style-type: none"> - 0 = a pályázat nem mutatja be bizonyíthatóan a helyi erőforrások ismeretét - 10 = a pályázat a standard műszaki

Kritérium leírása	Objektív indikátor	Az ellenőrzés módja	Adható pontszám
<p>6 A fejlesztés hozzájárul a helyi erőforrások (biomassza) megújuló energia előállításban való fenntartható hasznosításához</p>	✓	<p>Pályázat speciális melléklete alapján (a biomassza hasznosításba bevont terület nagysága vagy a biomasszát beszállító gazdálkodók száma nyilatkozat alapján)</p>	<p>0-10 leírás mellett, egyértelmű és részletes utalásokat, hivatkozásokat tartalmaz a biomassza térségbeli vagy helyi mennyiségére, minőségére, fellelhetőségére vonatkozóan</p> <p>- 0 pont = a hasznosításba bevonni kívánt terület nagysága nem elegendő a tervezett kapacitás fenntartható működtetéséhez (szakértő vagy szakirodalmi adatok alapján ellenőrizhető)</p> <p>- 5 pont: a térségből legalább egy, a tervezett kapacitás szempontjából kielégítő mennyiségű biomasszát beszállító gazdálkodóval való együttműködés i nyilatkozat</p> <p>- 10 pont: a térségből több, a tervezett kapacitást tekintve kielégítő és bővítést is lehetővé tevő mennyiségű biomassza beszállítását vállaló gazdálkodó nyilatkozata</p>
<p>7 Foglalkoztatás biztosítása a munkanélküliség szempontjából érintett településeken</p>	✓	<ul style="list-style-type: none"> - pályázat alapján - érintett településsel együttműködési szándéknyilatkozat megléte pl. közmunkaprogram keretében történő munkaerő kölcsönzésről 	<ul style="list-style-type: none"> - 1 = a pályázatban nyilatkozik a pályázó, de nem rendelkezik jegyzői nyilatkozattal vagy a munkaügyi központ megkeresését, bevonását egyértelműen bemutató dokumentummal - 5 = a pályázatban nyilatkozik erről a pályázó, és rendelkezik jegyzői nyilatkozattal vagy a munkaügyi

Kritérium leírása	Objektív indikátor	Az ellenőrzés módja	Adható pontszám
8 A térségben hagyományos gazdálkodási módok bemutatása, népszerűsítése az iskoláskorú fiatalok körében	✓	<ul style="list-style-type: none"> - a térségben működő általános iskolákkal táboroztatásról vagy a tanyai gazdálkodást bemutató napokra vonatkozó együttműködési nyilatkozatok/szándéknyilatkozatok száma - a hagyományos gazdálkodás ismeretének bemutatása a pályázatban (pl. a pályázó gazdálkodást folytat vagy gazdálkodóval működik együtt és azonosítja az együttműködő partnert) 	<p>központ megkeresését, bevonását egyértelműen bemutató dokumentummal</p> <ul style="list-style-type: none"> - 10 = a pályázatban nyilatkozik erről a pályázó, és a pályázó részvételével (dokumentumokkal bizonyíthatóan) működő foglalkoztatási program kibővítését szolgálja a pályázatban leírt projekt - 2 = a hagyományos gazdálkodás ismerete megfelelően bizonyított, de a célcsoport bevonása nem demonstrálható megnyugtatóan - 5 = a hagyományos gazdálkodás ismerete igazolható, a célcsoport bevonása szándéknyilatkozat szintjén igazolható - 10 = a hagyományos gazdálkodás ismerete igazolható, a pályázó a bemutatásra vonatkozó tevékenysége továbbfejlesztése érdekében nyújt be pályázatot, meglévő együttműködésekkel rendelkezik
9 A térségben megtermelt helyi termékek megjelenítése a térség kiskereskedelmi kínálatában	✓	- ...	- ...

A célterület megfogalmazásának javasolt lépései

1. A térség fejlesztési szükségletei, a HVS célkitűzések, és a projekt ötlet gyűjtés alapján a fejlesztési téma/terület meghatározása.
2. A fejlesztési témára vonatkozó LEADER kritériumok meghatározása az Útmutatóban felsorolt LEADER alapelvekre építve (minimum megfeleléshez szükséges kritériumok meghatározása).
3. A fejlesztési célkitűzés/témakör megfogalmazásának ÚSZT és ÚMVP összefoglaló táblázat figyelembe vételével történő további finomítása (átfedések minimalizálása érdekében, a táblázatban a potenciális átfedést jelentő intézkedések megjelölésével, kulcsszavak keresése alapján)
4. Döntés a célterület kategorizálásáról (jogcím, kis értékű vagy sem, komplex vagy sem, hátrányos helyzetű települések szempontjából vegyes célterület vagy homogén)
5. A célterület alapelemei leírásának véglegesítése (fogalom magyarázat, támogatás vehető igénybe, támogatható települések köre)
6. A célterület specifikus feltételek megfogalmazása
7. A célterület specifikus feltételek ellenőrzésére vonatkozó objektív értékelési kritériumok kialakítása (ajánlott a kritérium leírása, objektív indikátor, értékelés módja, pontszám struktúra alkalmazása!)
8. A célterület véglegesítése HACS szinten
9. A célterületekre vonatkozó darabszám és forrás arány ellenőrzése a mellékelt összegző táblázat alapján [HVS celterulet forras db.xls](#)
10. A célterület felvitele az MVH által megadott célterület tervező táblázatban: [Leader celterulet tervezo 2011 v1 rev1.xls](#)
11. A célterület egyeztetése az IH és MVH képviselőivel, véglegesítés.
12. A célterület megjelenése a LEADER pályázati felhívásban.

MUNKAANYAG

Mellékletek

1. melléklet: Céleterület összesítő táblázat (példa)

HPME/CÉLTERÜLET TERVEZŐ ÉS ELLENŐRZŐ TÁBLÁZAT			Körösök Völgye Akciócsoport Nonprofit Kft.								Kód:	50		
II. CÉLKITŰZÉSEK			A	A	B	B	B	C	C	C	C	D		
HPME sorszáma			01	02	03	04	05	06	07	08	09	10		
HPME címe														
III. INTÉZKEDÉSEK (HPME)			A1.	A2.	B1.	B2.	B3	C1	C2	C3	C4	D1		
Céleterület jogcím besorolása (HVS jogcím szerint, betűjellel)			0a	0b	0c	0e	0f	0b	0d	0c	0f	0d		
Céleterülethez allokált forrás (Ft)			15	5	5	4	4	45	7	10	2	3	100	Összeg
Gazdaságfejlesztési (igen=1, nem=0)			0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	2	Darab
Kis értékű céleterület (igen = 1, nem = 0; LEGFELJEBB 4 DB)			0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2	RENDBEN
Komplex fejlesztés (igen = 1, nem = 0; LEGFELJEBB 2 DB; KOMPLEX NEM LEHET KISÉRTÉKŰ)			0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	RENDBEN
Ellenőrzés (gazdaságfejlesztési arány). Minimum 45%.			0	5	0	0	0	45	0	0	0	0	50	RENDBEN
Ellenőrzés (kis értékű aránya). Maximum 10%.			0	0	0	0	0	0	7	0	0	3	10	RENDBEN
HPME/céleterület kód			500a01	500b02	500c03	500e04	500f05	500b06	500d07	500c08	500f09	500d10		
Jogcím kód / megnevezés magyarázat			<p>Kitöltési útmutató</p> <p>A HACS név kiválasztása után a HACS kód automatikusan töltődik, a teljes kód a céleterület rubrikák kitöltése után áll össze.</p> <p>Kis értékű fejlesztés írása lehetőség, nem kötelező.</p> <p>A komplex fejlesztés megfogalmazása lehetőség, nem kötelező.</p> <p>Amennyiben egy céleterület kis értékű, nem lehet egyszerre komplex is.</p> <p>A kis értékű aránya a LEADER allokált forrásokból legfeljebb 10%, a gazdaságfejlesztési aránya min. 45%.</p> <p>A nem színnel jelölt cellák kitöltendőek. A kódolás automatikus, referencia kód, ami nem egyezik meg az IIER-ben kapott kóddal. A táblázat nem helyettesíti a céleterület tervezőt, csupán a tervezést és ellenőrzést segítő eszköz, amellyel a forrásallokáció, a darabszám korlátozás, és az átfedések kiszűrése lehetséges.</p> <p>A "Célkitűzés" betűjele helyett a célkitűzés nevét kell beírni. A HPME címe kitöltendő.</p>											
0a	közösségi célú													
0b	vállalkozási alapú													
0c	rendezvény													
0d	Képzés													
0e	tervek és tanulmányok													
0f	térségen belüli együttműködés													

2. melléklet: Célterület minta – alapjocím

Célterület adatlap kitöltési útmutató (alapjocím)

Célterület azonosító:	A célterület azonosító hétjegyű számát szükséges megadni.
HACS neve:	A HACS megnevezését szükséges megadni.
Jocím:	A jogcímrendelet 3. § (1) bekezdésében felsorolt jogcímek közül szükséges megadni azt a jogcímet, amelyhez a célterület tartozik.
Célterület megnevezése:	A célterület rövid, de lényegre törő címét szükséges megadni, túl általános megfogalmazás kerülendő (pl.: Rendezvények szervezése).
UMVP intézkedés:	Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program keretében meghatározott intézkedéscsoportok kódja szerinti besorolás (411-Versenyképesség, 412-Környezet/földgazdálkodás, 413-Életminőség/diverzifikáció)
Vonatkozó HPME kódja	A vonatkozó HPME kódot szükséges megadni a HVS alapján
Vonatkozó HPME megnevezése	A vonatkozó HPME megnevezését szükséges megadni a HVS alapján

I. Fogalom magyarázat

A célterület adatlapon bármely pontban megjelenő, általános értelmezéstől eltérő fogalom meghatározása szükséges. Fontos, hogy a fogalommagyarázat a célterület többi pontjával összhangban legyen. Amennyiben a rendeletben meghatározott fogalom meghatározásokon túl további kiegészítés szükséges a helyi feltételeknek megfelelően, azt itt szükséges feltüntetni.

II. Támogatás vehető igénybe:

Itt szükséges feltüntetni, hogy milyen tevékenységre, fejlesztésre irányul a célterület, valamint a támogatás célját, és azt, hogy a célterület a HVS mely célkitűzésének megvalósulásához és milyen módon járul hozzá. **A célterület ezen részét a HACS által fontosnak tartott LEADER kritériumoknak megfelelően kell megfogalmazni, ezzel biztosítva, hogy a célterületben támogatható tevékenységekre benyújtott pályázatok megvalósításának módja LEADER-szerű legyen, de nem kell külön megjelölni, nevesíteni ezeket a kritériumokat.**

Fontos, hogy az VI. pontban szereplő *Elszámolható kiadásokkal* ne legyenek ellentmondásban az itt feltüntetett részletek, (pl.: az elszámolható kiadások között szerepelt eszközbeszerzés, de ebben a pontban nem került említésre). Fontos, hogy ne kerüljön feltüntetésre olyan feltétel, amit csak a megvalósulás után lehet ellenőrizni. További **százalékos belső korlátok (a kötelezőn kívül) ne kerüljenek meghatározásra**, mert nehezen ellenőrizhető. Fontos, hogy felsorolás esetén csak az támogatható, ami a felsorolásban szerepel, ennek értelmében teljes körű felsorolást szükséges megadni, vagy általánosabb megfogalmazás alkalmazandó. (Pl. az alábbi felsorolás esetén: *asztal, szék, tábla* - csak a felsoroltak támogathatóak, de ha úgy fogalmazunk, hogy a *képzéshez szükséges eszközök beszerzése*, akkor az általánosabb megfogalmazást eredményez és több tétel beleérthető, nem csak a felsoroltak.) Továbbá a stb. kifejezés nem alkalmazható a célterület adatlap készítésekor.

III. Támogatás mértéke

A minimum, maximum összegek forintban történő meghatározása hátrányos és nem hátrányos területekre. A minimum és a maximum összeg nem egyezhet meg, továbbá a maximum összeg nem egyezhet meg a célterületre allokált teljes forrással.

Az ügyfélkör megadása szükséges intenzitással egyetemben hátrányos és nem hátrányos helyzetű területre. Elképzelhető olyan célterület, amelyben hátrányos és nem hátrányos helyzetű terület is támogatható. Ebben az esetben a hátrányos helyzetű területeket minimum a pontozási szempontrendszerben, kötelezően +10 ponttal kell figyelembe venni. Továbbá, a támogatási intenzitás és az igénybe vehető támogatás legnagyobb összege alapján is lehetséges a hátrányos helyzetű területeknek kedvezőbb feltételek meghatározása.

Amennyiben a nem hátrányos helyzetű településre allokált forrásból szeretné a hátrányos helyzetű településeket támogatni, abban az esetben a következőképpen szükséges megadni a feltételeket:

1) Keretösszeg vonatkozásában a hátrányos helyzetű résznél 0 értéket szükséges megadni.

A rendelkezésre álló keretösszeg a 2007-2013-as időszakban hátrányos helyzetű területen 0 forint, egyéb területen 111111111 forint.

2) Minimum-maximum összegek vonatkozásában mindkét területre meg kell adni az összegeket.

Az igénybe vehető támogatás legkisebb mértéke hátrányos helyzetű területen 111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legnagyobb mértéke hátrányos helyzetű területen 111111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legkisebb mértéke egyéb területen 111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legnagyobb mértéke egyéb területen 111111111 forint.

Amennyiben a minimum-maximum összegeknél 0 forint szerepel a hátrányos helyzetű terület vonatkozásában, abban az esetben nem támogatható a nem hátrányos területre allokált forrásból a hátrányos helyzetű terület.

3) Az intenzitások vonatkozásában amennyiben hátrányos helyzetű területen is szeretné az adott ügyfél típust támogatni, akkor az intenzitást szükséges megadni, amennyiben nem, akkor 0 értéket kell feltüntetni az adott ügyfél típusnál.

A támogatás mértéke hátrányos helyzetű területen az összes elszámolható kiadás:

- Önkormányzat, önkormányzati társulás esetében 65 %-a
- Non-profit szervezetek esetében 65 %-a
- Egyházak esetében 65 %-a
- Mikro-kis-közép vállalkozás esetében 65 %-a
- Egyéni vállalkozó esetében 0 %-a
- Magánszemély esetében 0 %-a

A támogatás mértéke egyéb területen az összes elszámolható kiadás:

- Önkormányzat, önkormányzati társulás esetében 60 %-a
- Non-profit szervezetek esetében 60 %-a
- Egyházak esetében 60 %-a
- Mikro-kis-közép vállalkozás esetében 60 %-a
- Egyéni vállalkozó esetében 60 %-a
- Magánszemély esetében 60 %-a

Az ügyfél kategóriát tekintve a jogcímrendeletben meghatározott, adott jogcímhez tartozó ügyfelek lehetnek, amely itt szűkíthető, de nincs lehetőség bővítésre.

Az intenzitásra vonatkozóan is a jogcímrendeletben meghatározott, adott jogcímhez tartozó intenzitások a mérvadók, amelyektől felfelé eltérni nem lehet, viszont legfeljebb 20 % ponttal negatív irányba igen.

A rendelkezésre álló keretösszeg a 2007-2013-as időszakban hátrányos helyzetű területre, egyéb területre megadott forintösszeg.

Abban az esetben, ahol pl. hátrányos helyzetű területen szeretné támogatni az ügyfeleket, és nem hátrányos helyzetű területen nem (vagy fordítva), akkor FONTOS, hogy az intenzitásnál és a minimum-maximum összeg megadásánál a nem támogatandó területre és intenzitásra vonatkozóan 0 érték kerüljön megadásra.

Példa:

Az igénybe vehető támogatás legkisebb mértéke hátrányos helyzetű területen 111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legnagyobb mértéke hátrányos helyzetű területen 11111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legkisebb mértéke egyéb területen 0 forint.

Az igénybe vehető támogatás legnagyobb mértéke egyéb területen 0 forint.

A támogatás mértéke hátrányos helyzetű területen az összes elszámolható kiadás:

- Önkormányzat, önkormányzati társulás esetében 65 %-a
- Non-profit szervezetek esetében 65 %-a
- Egyházak esetében 65 %-a
- Mikro-kis-közép vállalkozás esetében 65 %-a
- Egyéni vállalkozó esetében 65 %-a
- Magánszemély esetében 65 %-a

A támogatás mértéke egyéb területen az összes elszámolható kiadás:

- Önkormányzat, önkormányzati társulás esetében 0 %-a
- Non-profit szervezetek esetében 0 %-a
- Egyházak esetében 0 %-a
- Mikro-kis-közép vállalkozás esetében 0 %-a
- Egyéni vállalkozó esetében 0 %-a
- Magánszemély esetében 0 %-a

A rendelkezésre álló keretösszeg a 2007-2013-as időszakban hátrányos helyzetű területre 11111111111 forint, egyéb területre 0 forint.

IV. Célterület specifikus alanyi és tárgyi feltételek

Itt szükséges megadni minden olyan célterület-specifikus feltételt, amely a célterülethez kapcsolódó akár alanyi, akár tárgyi vagy egyéb helyi feltételként, szűkítésként jelenik meg a jogcímrendeletben meghatározott horizontális feltételekhez képest. Fontos szempont a feltételek elkülönítése, valamint azt, hogy a „II. Támogatás vehető igénybe” résznél megfogalmazottakkal ne alakuljon ki ellentmondás (pl. a „Támogatás vehető igénybe” résznél az szerepelt, hogy csak épület külső felújítása támogatható, itt pedig nem került megemlítésre a szűkítő feltétel).

V. Jogosult települések

Ezen ponthoz azokat a településeket szükséges felsorolni, amely településekre vonatkozóan kívánja a HACS kiterjeszteni a támogatás célját.

Fontos, hogy a jogosult településekbe ne kerüljön bele olyan település, ami a rendelet szerint nem jogosult, hiszen a HACS csak szűkíthet a jogcímrendeletben meghatározott horizontális feltételekhez képest a felsoroláson.

VI. Elszámolható kiadások

Ebben a pontban a jogcímrendeletben meghatározott, az adott jogcímekhez tartozó költségek feltüntetése szerepelhet, amellyel kapcsolatban a HACS kizárólag szűkíthet, bővítésre nincs

lehetőség, valamint **egy darab speciális költség megadása engedélyezett** hat TESZOR számjegy részletességig.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a speciális költség(ek) ellenőrzésére a tervezéskor, mert ezt/ezeket az elszámolható kiadást/kiadásokat később nagyon nehéz lesz ellenőrizni a sokrétűségük miatt. *Pl.: ha közösségi célú fejlesztésnél megadásra kerül speciális költségként a rendezvényszervezés, akkor arra nem futnak a rendezvény belső korlátai, tehát akkor itt sok tétel elszámolásra kerülhet.*

VII. Pontozási szempontok

A Pontozási szempontok részhez szükséges feltüntetni azt, hogy a HACS milyen szempontok alapján, milyen dokumentumok kíséretében és hogy maximálisan hány pontot ad egyes értékelési szempontokra.

Az objektív szempontok szerinti értékelések kialakítására kell törekedni, minden eshetőség lefedésére szükség van (pl. 3 fő alatt 5 pont, 3 fő felett 10 pont, de a 3 főre vonatkozó pontozás nem került feltüntetésre). Az ellenőrzés módjára vonatkozóan általában több dokumentum is meghatározásra került, ami alapján az adott pontot lehetett adni. Ha több dokumentum szerepel az értékelési szempontoknál, akkor fontos megjelölni, hogy minden egyes, felsorolt dokumentumban szerepelnie kell az adott szempontnak, vagy elegendő csak az egyikben. (Pl. Kérelem és együttműködési megállapodás – azt jelenti, hogy mindkét dokumentumban szerepelnie kell a feltételnek; kérelem vagy együttműködési megállapodás – azt jelenti, hogy legalább az egyik dokumentumban szerepelnie kell a feltételnek.) Fontos, hogy ne jelenjenek meg olyan szempontok, amelyek nem mérhetőek, (pl. rendezvényen résztvevők száma), nem lehet olyan pontozási szempontot megadni, aminek a kedvezményezettje a HACS (HACS logó kötelező feltüntetése, rendezvényen HACS-nak ingyen stand biztosítása).

Szükséges megadni az ellenőrzés dokumentumát és pontos helyét (pl. Főlap 12.pont).

Együttműködési megállapodásnál meg kell határozni pontosan, hogy az együttműködő partnerek számára a pályázó beleszámít-e.

A Pontozási szempontokhoz:

- legfeljebb 10 darab pontozási szempont határozható meg,
- objektív, számszerűsíthető szempontok kerüljenek kialakításra (pl. településnagyság, mivel korábban nagyon szubjektív pontok is feltüntetésre kerültek pl: rendezvény helyi identitást erősítő jellege, rendezvény hagyományőrző jellege),
- minden esetben fontos, hogy pl. arra is legyen megadva pontozási szempont (0 pont), ha a pályázó semmit nem hoz létre (pl. munkahelyteremtés, 2 új alkalmazott 15 pont, 1 új alkalmazott 10 pont. Legyen olyan is pl., hogy ha nem teremt munkahelyet, akkor 0 pont, és ha 2-nél többet teremt, akkor 20 pont.),
- hátrányos munkavállalónál sok esetben nem derül ki, hogy csak a jelenleg foglalkoztatottra gondol, vagy azt is bele kell számolni, akit majd a fejlesztés kapcsán felvesz,
- a csatolandó dokumentumok kapcsán nagyon fontos, hogy a HACS megfelelően adja meg a dokumentumokat attól függően, hogy kizárólag pontozást érintő, vagy pontozást és jogosultságot, vagy csak jogosultságot érintő dokumentumok, ennek a hiánypótlás miatt van fontos szerepe, amennyiben csak itt kerül feltüntetésre egy dokumentum, abban az esetben kizárólag pontozást érintő lehet, tehát nem hiánypótlatható,
- közösségi célú, valamint vállalkozási alapú fejlesztés jogcímei esetén korábban előfordult olyan eset, hogy eszközt is lehetett beszerezni önállóan, az építés mellett, viszont a pontozás nagy része az építésre vonatkozott. Így azok az ügyfelek, akik „csak” eszközt szereztek be, hátrébb kerültek a rangsorban, tehát mindenképpen fontos, hogy minden lehetőséget átölelő pontozási szempontok kerüljenek meghatározásra,
- további százalékos belső korlátok, kritériumok (a kötelező, jogcímrendeletben meghatározott feltételeken kívül) ne kerüljenek meghatározásra, mert nehezen ellenőrizhető.

- elképzelhető olyan célterület, amelyben hátrányos és nem hátrányos helyzetű terület is támogatható. Ebben az esetben a hátrányos helyzetű területeket minimum a pontozási szempontrendszerben, kötelezően +10 ponttal kell figyelembe venni.

Ssz.	Értékelési szempont	Maximálisan elérhető pontszám	Ellenőrzés módja
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

VIII. Részpontoszámok pontozási szempontoként

Lásd a Pontozási szempontokban felsorolt feltételeket!

Ssz.	Értékelési szempont	Részpontoszám megnevezés	Részpontoszám
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			

IX. Jogosultságot igazoló csatolandó melléletek

Ennél a pontnál azokat a dokumentumokat szükséges feltüntetni, amelyek jogosultságot érintenek, így hiánypótlathatóak. (Amennyiben a dokumentum pontozást ÉS jogosultságot is érint, akkor itt mindenképp szükséges feltüntetni.) A kizárólag pontozást érintő dokumentumokat a Pontozási szempontoknál, az Ellenőrzés módja oszlopban szükséges megadni, amelyek hiánypótlására nincs lehetőség a jogszabálynak megfelelően.

Célterület adatlap minta („alapjocím”)

Célterület azonosító:	1111111
HACS neve:	MVH-VM Helyi LEADER Egyesület
Jogcím:	Közösségi célú fejlesztés
Célterület megnevezése:	Rekreáció az életminőség fejlesztése érdekében civil szervezeteken keresztül
UMVP intézkedés:	413-Életminőség/diverzifikáció
Vonatkozó HPME kódja	50-0a-01
Vonatkozó HPME megnevezése	Kulturális és szabadidős szolgáltatások fejlesztése

I. Fogalom magyarázat

Rekreációs szolgáltatás: a jó közérzethez, a jól érzéshez, a jólléthez, a jó minőségű, harmonikus élet megteremtéséhez elengedhetetlen aktív kikapcsolódáshoz köthető szolgáltatások.

Használati térelem: kilátó, pad, asztal, hulladékgyűjtő és -tároló, esőbeálló, kültéri kemma, egyéb kültéri bútorok, kerítés, tanösvény, túraútvonal és tematikus útvonal berendezési, felszerelési tárgyai, térvilágító elemek.

II. Támogatás vehető igénybe:

Turisztikai szempontból frekvenciát helyen elhelyezkedő az életminőség javítását szolgáló fejlesztések támogatása.

Pihenőhelyek, sétautak, zöld felületek, létrehozása, korszerűsítése, használati térelemek kialakítása, korszerűsítése, játszóterek kialakítása és korszerűsítése. Ifjúsági és aktív turizmushoz kapcsolódó helyi "információs" pontok építése, felújítása, eszközbeszerzése. Előnyben részesítendőek azok a non-profit pályázók, amelyek a civil és üzleti szféra együttműködése keretében valósítják meg fejlesztéseiket a helyi akciócsoport hátrányos helyzetű térségeiben korábban nem elérhető szolgáltatás, fejlesztést bevezetve. A célterület hozzájárul a helyi stratégia „A térségi lakosság egészségi állapotának és közösségi aktivitásának javítása” célkitűzéséhez.

III. Támogatás mértéke

Az igénybe vehető támogatás legkisebb mértéke hátrányos helyzetű területen 111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legnagyobb mértéke hátrányos helyzetű területen 11111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legkisebb mértéke egyéb területen 111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legnagyobb mértéke egyéb területen 11111111 forint.

A támogatás mértéke hátrányos helyzetű területen az összes elszámolható kiadás:

- Non-profit szervezetek esetében 100 %-a

A támogatás mértéke egyéb területen az összes elszámolható kiadás:

- Non-profit szervezetek esetében 80 %-a

A rendelkezésre álló keretösszeg a 2007-2013-as időszakban hátrányos helyzetű területen 111111111 forint, egyéb területen 111111111 forint.

IV. Célterület specifikus alanyi és tárgyi feltételek

2009.01.01. előtt bejegyzett szervezet pályázhat. Játszóterek kialakítása, felújítása csak Vereb, Nadap és Zichyújfalu esetében támogatható. Marketing kiadás kizárólag az elszámolható kiadások a) vagy b) vagy d) vagy e) pontjával együtt támogatható.

V. Jogosult települések

Kápolnásnyék, Nadap, Pákoz, Pázmánd, Vereb, Zichyújfalu, Gárdony, Velence

VI. Elszámolható kiadások

- a) a Vhr. 30. §-ában foglaltaknak megfelelő, a fejlesztési tevékenységhez kapcsolódó építési munkák: új építmény, épület építése, meglévő építmény, épület felújítása, bővítése, korszerűsítése, valamint épületgépészet kialakítása, korszerűsítése, tereprendezés, parkosítás;
- b) ingatlanhoz kapcsolódó, telekhatáron belüli kisléptékű infrastruktúra-fejlesztések:
- ba) tűzi-víz hálózat, korszerű tűzvédelmi hálózat, és a hozzá kapcsolódó elosztó és egyéb berendezések kiépítése;
- bb) ivó- és ipari vízellátás saját kúttal, vagy hálózatra csatlakozással, és a hozzá kapcsolódó elosztó és egyéb berendezések kiépítése;
- bc) földgázvezeték, távhővezeték, és a hozzá kapcsolódó elosztó és egyéb berendezések kiépítése;
- bd) elektromos hálózatra csatlakozás kiépítése és a hozzá kapcsolódó elosztó és egyéb berendezések kiépítése;
- be) egyedi szennyvíztisztító kisberendezések kiépítése;
- bf) szelektív hulladékgyűjtők és tárolók kiépítése;
- bg) vagyonvédelmi elektronikai rendszer kiépítése;
- bh) fenntartható, környezetbarát, megújuló energiaforrásokat hasznosító gépek és berendezések kiépítése (meleg víz, fűtés és elektromos áram előállítása és felhasználása céljából);
- bi) vonalas létesítmény építése, helyreállítása;
- d) tradicionális eszközbeszerzés: a hagyományos népi kultúra, szellemi örökség ápolásának bemutatásának érdekében a megismertetni kívánt időszakban készült, hagyományos, újonnan kereskedelmi forgalomban nem kapható gépek, eszközök, tárgyak.;
- e) a fejlesztési tevékenységhez kötődő eszközök beszerzése;
- f) a Vhr. 31. §-ában meghatározott egyéb elszámolható kiadások;
- g) marketing kiadások:
- ga) hirdetések költségei;
- gb) kiadványok, szórólapok elkészítésének és terjesztésének költségei (adatgyűjtés, adatbázis-használati jog, szerkesztés, terjesztés költségei, nyomdai, fotó és grafikai költségek);
- gf) helyi termék védjegy rendszerének elkészítési költségei;

VII. Pontozási szempontok

Ssz.	Értékelési szempont	Maximálisan elérhető pontszám	Ellenőrzés módja
1.	A fejlesztéssel érintett település részt vett a Virágos Magyarországért, vagy a Magyarország Falumegújítási pályázaton.	10	Oklevél másolat
2.	Település lélekszáma	10	LEADER jogcímrendelet
3.	A pályázat együttműködés keretében valósul meg	10	Együttműködési megállapodás
4.	A projekt hatóköre	10	Projekt leíró dokumentum

VIII. Részpontszámok pontozási szempontként

Ssz.	Értékelési szempont	Részpontszám megnevezés	Részpontszám
1.	A fejlesztéssel érintett település részt vett a Virágos	Igen	10

	Magyarországért, vagy a Magyarország Falumegújítási pályázaton.		
2.	A fejlesztéssel érintett település részt vett a Virágos Magyarországért, vagy a Magyarország Falumegújítási pályázaton.	Nem	0
3.	Település lélekszáma	1000 fő alatti	10
4.	Település lélekszáma	1000-5000 főig	5
5.	Település lélekszáma	5000 fő felett	1
6.	A pályázat együttműködés keretében valósul meg	Civil és üzleti szféra (a pályázó is beletartozik)	10
7.	A pályázat együttműködés keretében valósul meg	Civil és civil/önkormányzat (a pályázó is beletartozik)	5
8.	A pályázat együttműködés keretében valósul meg	Nincs együttműködés	0
9.	A projekt hatóköre	A projekt helyi hatókörű.	3
10.	A projekt hatóköre	A projekt 2 települést érint (a pályázó is beletartozik).	5
11.	A projekt hatóköre	A projekt 3 vagy annál több települést érint (a pályázó is beletartozik).	10

IX. Jogosultságot igazoló csatolandó mellékletek

Projekt leíró dokumentum.

3. Célterület minta – komplex

Célterület adatlap kitöltési útmutató („komplex”)

A támogatás célja a vidéki térségekben olyan komplex fejlesztések támogatása, amelyek a helyi társadalom közös szükségleteinek kielégítését segítik elő, javítják az adott térségben élők életminőségét és hozzájárulnak az illetékes LEADER HACS LEADER tervében megfogalmazott célok megvalósításához.

A jogcímrendelet 3. § (1) bekezdésében meghatározott jogcímek mindegyike keretében lehetőség van komplex fejlesztés támogatására vonatkozó célterület meghirdetésére.

A LEADER Komplex Fejlesztés a 3. § (1) bekezdésben meghatározott jogcímek közül egy alapjogcímből és az azt kiegészítő legfeljebb öt speciális kiadás típusból tevődik össze.

A LEADER Komplex Fejlesztés keretében meghirdetett célterületekre a jogcímrendelet szerinti jogcímekre vonatkozó szabályoknak teljesülni kell.

Célterület azonosító: A célterület azonosító hétjegyű számát szükséges megadni.

HACS neve: A HACS megnevezését szükséges megadni.

Jogcím:	A jogcímrendelet 3. § (1) bekezdésében felsorolt jogcímek közül szükséges megadni azt a jogcímet, amelyhez a célterület tartozik.
Célterület megnevezése:	A célterület rövid, de lényegre törő címét szükséges megadni, túl általános megfogalmazás kerülendő (pl.: Rendezvények szervezése).
UMVP intézkedés:	Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program keretében meghatározott intézkedéscsoportok kódja szerinti besorolás (411-Versenyképesség, 412-Környezet/földgazdálkodás, 413-Életminőség/diverzifikáció,)
Vonatkozó HPME kódja	A vonatkozó HPME kódot szükséges megadni a HVS alapján
Vonatkozó HPME megnevezése	A vonatkozó HPME megnevezését szükséges megadni a HVS alapján

I. Fogalom magyarázat

A célterület adatlapon bármely pontban megjelenő, általános értelmezéstől eltérő fogalom meghatározása szükséges. Fontos, hogy a fogalommagyarázat a célterület többi pontjával összhangban legyen. Amennyiben a rendeletben meghatározott fogalom meghatározásokon túl további kiegészítés szükséges a helyi feltételeknek megfelelően, azt itt szükséges feltüntetni.

II. Támogatás vehető igénybe:

Itt szükséges feltüntetni, hogy milyen tevékenységre, fejlesztésre irányul a célterület, valamint a támogatás célját, és azt, hogy a célterület a HVS mely célkitűzésének megvalósulásához és milyen módon járul hozzá. **A célterület ezen részét a HACs által fontosnak tartott LEADER kritériumoknak megfelelően kell megfogalmazni, ezzel biztosítva, hogy a célterületben támogatható tevékenységekre benyújtott pályázatok megvalósításának módja LEADER-szerű legyen, de nem kell külön megjelölni, nevesíteni ezeket a kritériumokat.**

Fontos, hogy az VI. pontban szereplő *Elszámolható kiadásokkal* ne legyenek ellentmondásban az itt feltüntetett részletek, (pl.: az elszámolható kiadások között szerepelt eszközbeszerzés, de ebben a pontban nem került említésre). Fontos, hogy ne kerüljön feltüntetésre olyan feltétel, amit csak a megvalósulás után lehet ellenőrizni. További **százalékos belső korlátok (a kötelezőn kívül) ne kerüljenek meghatározásra**, mert nehezen ellenőrizhető. Fontos, hogy felsorolás esetén csak az támogatható, ami a felsorolásban szerepel, ennek értelmében teljes körű felsorolást szükséges megadni, vagy általánosabb megfogalmazás alkalmazandó. (Pl. az alábbi felsorolás esetén: *asztal, szék, tábla* - csak a felsoroltak támogathatóak, de ha úgy fogalmazunk, hogy a *képzéshez szükséges eszközök beszerzése*, akkor az általánosabb megfogalmazást eredményez és több tétel beleérthető, nem csak a felsoroltak.) Továbbá a stb. kifejezés nem alkalmazható a célterület adatlap készítésekor.

III. Támogatás mértéke

A minimum, maximum összegek forintban történő meghatározása hátrányos és nem hátrányos területekre. A minimum és a maximum összeg nem egyezhet meg, továbbá a maximum összeg nem egyezhet meg a célterületre allokált teljes forrással.

Az ügyfélkör megadása szükséges intenzitással egyetemben hátrányos és nem hátrányos helyzetű területre. Elképzelhető olyan célterület, amelyben hátrányos és nem hátrányos helyzetű terület is támogatható. Ebben az esetben a hátrányos helyzetű területeket minimum a pontozási szempontrendszerben, kötelezően +10 ponttal kell figyelembe venni. Továbbá, a támogatási intenzitás és az igénybe vehető támogatás legnagyobb összege alapján is lehetséges a hátrányos helyzetű területeknek kedvezőbb feltételek meghatározása.

Amennyiben a nem hátrányos helyzetű településre allokált forrásból szeretné a hátrányos helyzetű településeket támogatni, abban az esetben a következőképpen szükséges megadni a feltételeket:

1) Keretösszeg vonatkozásában a hátrányos helyzetű résznél 0 értéket szükséges megadni.

A rendelkezésre álló keretösszeg a 2007-2013-as időszakban hátrányos helyzetű területen 0 forint, egyéb területen 111111111 forint.

2) Minimum-maximum összegek vonatkozásában mindkét területre meg kell adni az összegeket.

Az igénybe vehető támogatás legkisebb mértéke hátrányos helyzetű területen 111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legnagyobb mértéke hátrányos helyzetű területen 111111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legkisebb mértéke egyéb területen 111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legnagyobb mértéke egyéb területen 111111111 forint.

Amennyiben a minimum-maximum összegeknél 0 forint szerepel a hátrányos helyzetű terület vonatkozásában, abban az esetben nem támogatható a nem hátrányos területre allokált forrásból a hátrányos helyzetű terület.

3) Az intenzitások vonatkozásában amennyiben hátrányos helyzetű területen is szeretné az adott ügyfél típust támogatni, akkor az intenzitást szükséges megadni, amennyiben nem, akkor 0 értéket kell feltüntetni az adott ügyfél típusnál.

A támogatás mértéke hátrányos helyzetű területen az összes elszámolható kiadás:

- Önkormányzat, önkormányzati társulás esetében 65 %-a
- Non-profit szervezetek esetében 65 %-a
- Egyházak esetében 65 %-a
- Mikro-kis-közép vállalkozás esetében 65 %-a
- Egyéni vállalkozó esetében 0 %-a
- Magánszemély esetében 0 %-a

A támogatás mértéke egyéb területen az összes elszámolható kiadás:

- Önkormányzat, önkormányzati társulás esetében 60 %-a
- Non-profit szervezetek esetében 60 %-a
- Egyházak esetében 60 %-a
- Mikro-kis-közép vállalkozás esetében 60 %-a
- Egyéni vállalkozó esetében 60 %-a
- Magánszemély esetében 60 %-a

Az ügyfél kategóriát tekintve a jogcímrendeletben meghatározott, adott jogcímhez tartozó ügyfelek lehetnek, amely itt szűkíthető, de nincs lehetőség bővítésre.

Az intenzitásra vonatkozóan is a jogcímrendeletben meghatározott, adott jogcímhez tartozó intenzitások a mérvadók, amelyektől felfelé eltérni nem lehet, viszont legfeljebb 20 % ponttal negatív irányba igen.

A rendelkezésre álló keretösszeg a 2007-2013-as időszakban hátrányos helyzetű területre, egyéb területre megadott forintösszeg.

Abban az esetben, ahol pl. hátrányos helyzetű területen szeretné támogatni az ügyfeleket, és nem hátrányos helyzetű területen nem (vagy fordítva), akkor FONTOS, hogy az intenzitásnál és a minimum-maximum összeg megadásánál a nem támogatandó területre és intenzitásra vonatkozóan 0 érték kerüljön megadásra.

Példa:

Az igénybe vehető támogatás legkisebb mértéke hátrányos helyzetű területen 111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legnagyobb mértéke hátrányos helyzetű területen 11111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legkisebb mértéke egyéb területen 0 forint.

Az igénybe vehető támogatás legnagyobb mértéke egyéb területen 0 forint.

A támogatás mértéke hátrányos helyzetű területen az összes elszámolható kiadás:

Önkormányzat, önkormányzati társulás esetében 65 %-a

Non-profit szervezetek esetében 65 %-a

Egyházak esetében 65 %-a

Mikro-kis-közép vállalkozás esetében 65 %-a

Egyéni vállalkozó esetében 65 %-a

Magánszemély esetében 65 %-a

A támogatás mértéke egyéb területen az összes elszámolható kiadás:

Önkormányzat, önkormányzati társulás esetében 0 %-a

Non-profit szervezetek esetében 0 %-a

Egyházak esetében 0 %-a

Mikro-kis-közép vállalkozás esetében 0 %-a

Egyéni vállalkozó esetében 0 %-a

Magánszemély esetében 0 %-a

A rendelkezésre álló keretösszeg a 2007-2013-as időszakban hátrányos helyzetű területre 11111111111 forint, egyéb területre 0 forint.

IV. Célterület specifikus alanyi és tárgyi feltételek

Itt szükséges megadni minden olyan célterület-specifikus feltételt, amely a célterülethez kapcsolódó akár alanyi, akár tárgyi vagy egyéb helyi feltételként, szűkítésként jelenik meg a jogcímrendeletben meghatározott horizontális feltételekhez képest. Fontos szempont a feltételek elkülönítése, valamint azt, hogy a „II. Támogatás vehető igénybe” résznél megfogalmazottakkal ne alakuljon ki ellentmondás (pl. a „Támogatás vehető igénybe” résznél az szerepelt, hogy csak épület külső felújítása támogatható, itt pedig nem került megemlítésre a szűkítő feltétel).

V. Jogosult települések

Ezen ponthoz azokat a településeket szükséges felsorolni, amely településekre vonatkozóan kívánja a HACS kiterjeszteni a támogatás célját.

Fontos, hogy a jogosult településekbe ne kerüljön bele olyan település, ami a rendelet szerint nem jogosult, hiszen a HACS csak szűkíthet a jogcímrendeletben meghatározott horizontális feltételekhez képest a felsoroláson.

VI. Elszámolható kiadások

Ebben a pontban a jogcímrendeletben meghatározott, az adott jogcímekhez tartozó költségek feltüntetése szerepelhet, amellyel kapcsolatban a HACS kizárólag szűkíthet, bővítésre nincs lehetőség, valamint maximum öt darab speciális költség megadása engedélyezett hat TESZOR számjegy részletességig.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a speciális költség(ek) ellenőrzésére a tervezéskor, mert ezt/ezeket az elszámolható kiadást/kiadásokat később nagyon nehéz lesz ellenőrizni a sokrétűségük miatt. Pl.: ha közösségi célú fejlesztésnél megadásra kerül speciális költségként a rendezvényszervezés, akkor arra nem futnak a rendezvény belső korlátai, tehát akkor itt sok tétel elszámolásra kerülhet.

VII. Pontozási szempontok

A Pontozási szempontok részhez szükséges feltüntetni azt, hogy a HACS milyen szempontok alapján, milyen dokumentumok kíséretében és hogy maximálisan hány pontot ad egyes értékelési szempontokra.

Az objektív szempontok szerinti értékelések kialakítására kell törekedni, minden eshetőség lefedésére szükség van (pl. 3 fő alatt 5 pont, 3 fő felett 10 pont, de a 3 főre vonatkozó pontozás nem került feltüntetésre). Az ellenőrzés módjára vonatkozóan általában több dokumentum is meghatározásra került, ami alapján az adott pontot lehetett adni. Ha több dokumentum szerepel az értékelési szempontoknál, akkor fontos megjelölni, hogy minden egyes, felsorolt dokumentumban szerepelnie kell az adott szempontnak, vagy elegendő csak az egyikben. (Pl. Kérelem és együttműködési megállapodás – azt jelenti, hogy mindkét dokumentumban szerepelnie kell a feltételnek; kérelem vagy együttműködési megállapodás – azt jelenti, hogy legalább az egyik dokumentumban szerepelnie kell a feltételnek.) Fontos, hogy ne jelenjenek meg olyan szempontok, amelyek nem mérhetőek, (pl. rendezvényen résztvevők száma), nem lehet olyan pontozási szempontot megadni, aminek a kedvezményezettje a HACS (HACS logó kötelező feltüntetése, rendezvényen HACS-nak ingyen stand biztosítása).

Szükséges megadni az ellenőrzés dokumentumát és pontos helyét (pl. Főlap 12.pont).

Együttműködési megállapodásnál meg kell határozni pontosan, hogy az együttműködő partnerek számára a pályázó beleszámít-e.

A Pontozási szempontok esetén:

- legfeljebb 10 darab pontozási szempont határozható meg,
- objektív, igazolható vagy számszerűsíthető szempontok kerüljenek kialakításra (pl. településnagyság, mivel korábban nagyon szubjektív pontok is feltüntetésre kerültek pl: rendezvény helyi identitást erősítő jellege, rendezvény hagyományőrző jellege),
- minden esetben fontos, hogy pl. arra is legyen megadva pontozási szempont (0 pont), ha a pályázó semmit nem hoz létre (pl. munkahelyteremtés, 2 új alkalmazott 15 pont, 1 új alkalmazott 10 pont. Legyen olyan is pl., hogy ha nem teremt munkahelyet, akkor 0 pont, és ha 2-nél többet teremt, akkor 20 pont.),
- hátrányos munkavállalónál sok esetben nem derül ki, hogy csak a jelenleg foglalkoztatottra gondol, vagy azt is bele kell számolni, akit majd a fejlesztés kapcsán felvesz,
- a csatolandó dokumentumok kapcsán nagyon fontos, hogy a HACS megfelelően adja meg a dokumentumokat attól függően, hogy kizárólag pontozást érintő, vagy pontozást és jogosultságot, vagy csak jogosultságot érintő dokumentumok, ennek a hiánypótlás miatt van fontos szerepe, amennyiben csak itt kerül feltüntetésre egy dokumentum, abban az esetben kizárólag pontozást érintő lehet, tehát nem hiánypótlatható,
- közösségi célú, valamint vállalkozási alapú fejlesztés jogcímei esetén korábban előfordult olyan eset, hogy eszközt is lehetett beszerezni önállóan, az építés mellett, viszont a pontozás nagy része az építésre vonatkozott. Így azok az ügyfelek, akik „csak” eszközt szereztek be, hátrébb kerültek a rangsorban, tehát mindenképpen fontos, hogy minden lehetőséget átölelő pontozási szempontok kerüljenek meghatározásra,
- további százalékos belső korlátok, kritériumok (a kötelező, jogcímrendeletben meghatározott feltételeken kívül) ne kerüljenek meghatározásra, mert nehezen ellenőrizhető.
- elképzelhető olyan célterület, amelyben hátrányos és nem hátrányos helyzetű terület is támogatható. Ebben az esetben a hátrányos helyzetű területeket minimum a pontozási szempontrendszerben, kötelezően +10 ponttal kell figyelembe venni.

Ssz.	Értékelési szempont	Maximálisan elérhető pontszám	Ellenőrzés módja
1.			

2.			
3.			
4.			
5.			

VIII. Részpontoszámok pontozási szempontoként

Lásd a Pontozási szempontokban felsorolt feltételeket!

Ssz.	Értékelési szempont	Részpontoszám megnevezés	Részpontoszám
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			

IX. Jogosultságot igazoló csatolandó melléletek

Ennél a pontnál azokat a dokumentumokat szükséges feltüntetni, amelyek jogosultságot érintenek, így hiánypótolthatóak. (Amennyiben a dokumentum pontozást ÉS jogosultságot is érint, akkor itt mindenképp szükséges feltüntetni.) A kizárólag pontozást érintő dokumentumokat a Pontozási szempontoknál, az Ellenőrzés módja oszlopban szükséges megadni, amelyek hiánypótlására nincs lehetőség a jogszabálynak megfelelően.

Célterület adatlap minta („komplex”)

Célterület azonosító: 1111112
HACS neve: MVH-VM Helyi LEADER Egyesület
Jogcím: Vállalkozási alapú fejlesztés
Célterület megnevezése: Alkotóház kialakítása, felújítása és népszerűsítése
UMVP intézkedés: 413-Életminőség/diverzifikáció
Vonatkozó HPME kódja 50-0b-02
Vonatkozó HPME megnevezése A helyi életminőség fejlesztése

I. Fogalom magyarázat

Alkotóház: a művészeti alkotómunka jobb körülményei biztosítása céljából művészek, alkotók, érdeklődők számára berendezett (mű)termek, épületek.

műteremlakás: az a lakás, amelyben műterem található, továbbá az, amely műteremmel nem rendelkezik, de bérlője részére műteremlakásként került bérbeadásra.

II. Támogatás vehető igénybe

Alkotóházak építése, meglévők bővítése és szolgáltatásainak fejlesztése, ehhez kapcsolódó eszközbeszerzés, valamint a népszerűsítéséhez kapcsolódó rendezvényszervezésre. A célterületre olyan vállalkozások vagy egyéni vállalkozók adhatnak be projekt javaslatot, amelyek a helyi akciócsoport területén művészeti és hagyományörzés témakörökben rendezvények szervezésében a pályázat beadását megelőző egy évben részt vettek, valamint az általuk benyújtott projekt javaslatnak része a HVS vonatkozó célkitűzésének 0b-03 számú célterületében támogatható kedvezményezettekkel való együttműködés. A célterület hozzájárul a helyi vidékfejlesztési stratégia „A térség lakosságának fokozottabb bevonása a művészeti és hagyományörzéshez kapcsolódó tevékenységekbe” célkitűzéséhez.

III. Támogatás mértéke

Az igénybe vehető támogatás legkisebb mértéke hátrányos helyzetű területen 111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legnagyobb mértéke hátrányos helyzetű területen 11111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legkisebb mértéke egyéb területen 11111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legnagyobb mértéke egyéb területen 111111 forint.

A támogatás mértéke hátrányos helyzetű területen az összes elszámolható kiadás:

- Önkormányzat, önkormányzati társulás esetében 65 %-a
- Non-profit szervezetek esetében 65 %-a
- Egyházak esetében 65 %-a
- Mikro-kis-közép vállalkozás esetében 65 %-a
- Egyéni vállalkozó esetében 65 %-a
- Magánszemély esetében 65 %-a

A támogatás mértéke egyéb területen az összes elszámolható kiadás:

- Önkormányzat, önkormányzati társulás esetében 0 %-a
- Non-profit szervezetek esetében 0 %-a
- Egyházak esetében 0 %-a
- Mikro-kis-közép vállalkozás esetében 50 %-a
- Egyéni vállalkozó esetében 50 %-a
- Magánszemély esetében 50 %-a

A rendelkezésre álló keretösszeg a 2007-2013-as időszakban hátrányos helyzetű területen 111111111 forint, egyéb területen 11111111 forint.

IV. Célterület specifikus alanyi és tárgyi feltételek

Műteremlakás kialakítása, felújítása nem támogatható. Marketing kiadás kizárólag az elszámolható kiadások a) vagy b) vagy d) vagy e) pontjával együtt támogatható.

V. Jogosult települések

Martonvásár; Ercsi; Tordas; Vál; valamint a LEADER Egyesület területén lévő 2000 fő lakosságszám alatti nem hátrányos helyzetű települések (felsorolandó!!)

VI. Elszámolható kiadások

a Vhr. 30. §-ában foglaltaknak megfelelő, a fejlesztési tevékenységhez kapcsolódó építési munkák: új építmény, épület építése, meglévő építmény, épület felújítása, bővítése, korszerűsítése, valamint épületgépészet kialakítása, korszerűsítése, tereprendezés, parkosítás;

ingatlanhoz kapcsolódó, telekhatáron belüli kisléptékű infrastruktúra-fejlesztések:

ba) tűzi-víz hálózat, korszerű tűzvédelmi hálózat, és a hozzá kapcsolódó elosztó és egyéb berendezések kiépítése;

bb) ivó- és ipari vízellátás saját kúttal, vagy hálózatra csatlakozással, és a hozzá kapcsolódó elosztó és egyéb berendezések kiépítése;

bc) földgázvezeték, távhővezeték, és a hozzá kapcsolódó elosztó és egyéb berendezések kiépítése;

bd) elektromos hálózatra csatlakozás kiépítése és a hozzá kapcsolódó elosztó és egyéb berendezések kiépítése;

be) egyedi szennyvíztisztító kisberendezések kiépítése;

bf) szelektív hulladékgyűjtők és tárolók kiépítése;

bg) vagyonvédelmi elektronikai rendszer kiépítése;

bh) fenntartható, környezetbarát, megújuló energiaforrásokat hasznosító gépek és berendezések kiépítése (meleg víz, fűtés és elektromos áram előállítása és felhasználása céljából);

bi) vonalas létesítmény építése, helyreállítása;

minőség- és környezetirányítási rendszerek, szabványok bevezetése:

ca) ISO 9001 szabvány előírása szerinti minőségirányítási rendszer bevezetése és tanúsítása;

cb) ISO 14001 szabvány előírása szerinti környezetirányítási rendszer bevezetése és tanúsítása;

cc) ISOTS 16949; QS 9000, VDA6 járműipari beszállítói követelményeknek megfelelő rendszer bevezetése és tanúsítása;

cd) AQAP 2110/2120 szerinti NATO beszállítói követelményeknek megfelelő minőségirányítási rendszer bevezetése és tanúsítása;

ce) ISO 13485 szabvány előírása szerinti speciális orvostechikai többletkövetelményeket tartalmazó minőségirányítási rendszer bevezetése és tanúsítása;

cf) MSZ 28001 (OHSAS 18001) szerinti munkahelyi egészségvédelem és biztonság irányítási rendszer bevezetése és tanúsítása;

cg) ISO 27001:2005, informatikai biztonsági menedzsment követelményeknek megfelelő irányítási rendszer bevezetése és tanúsítása;

ch) ISO/IEC 15408:1999 (Common Criteria 2.1) informatikai rendszerek fejlesztéséhez kapcsolódó menedzsment követelményeknek megfelelő irányítási rendszer bevezetése és tanúsítása;

ci) BS 15000:2000 (ITIL) informatikai szolgáltatás menedzsment követelményeknek megfelelő irányítási rendszer bevezetése és tanúsítása;

cj) COBIT3 informatikai rendszerek fejlesztéséhez kapcsolódó menedzsment követelményeknek megfelelő irányítási rendszer bevezetése és tanúsítása;

ck) ISO/IEC 17025 szerinti vizsgáló- és kalibráló laboratóriumi rendszer akkreditálása;

cl) TAPA FSR High-tech rakományok szállításával, raktározásával kapcsolatos biztonsági előírások teljesítésének megfelelő irányítási rendszer bevezetése és tanúsítása;

cm) ISO/PAS 28000 ellátási lánc biztonságtechnikai irányítási rendszer bevezetése, auditálása és tanúsítása;

cn) TickIT szoftvertermékek kifejlesztésének, terjesztésének, adatbázisok üzemeltetésnek és tájékoztatási szolgáltatások minőségirányító rendszerének bevezetése, auditálása és tanúsítása;

co) BS 7799-2/ISO 17799 szabvány előírásai szerinti információvédelmi irányítási rendszer bevezetése és tanúsítása;

cp) élelmiszer-biztonsági rendszer szabványok (BRC, EFSIS, IFS, ISO 22000 HACCP) bevezetése és tanúsítása;

cq) EMAS minőségirányítási rendszer bevezetése és tanúsítása;

tradicionális eszközbeszerzés: a hagyományos népi kultúra, szellemi örökség ápolásának bemutatásának érdekében a megismertetni kívánt időszakban készült, hagyományos, újonnan kereskedelmi forgalomban nem kapható gépek, eszközök, tárgyak.;

eszközbeszerzés: a fejleszteni kívánt tevékenységhez kötődő eszközök beszerzése;

a Vhr. 31. §-ában meghatározott egyéb elszámolható kiadások;

marketing kiadások:

ga) hirdetések költségei;

gb) kiadványok, szórólapok elkészítésének és terjesztésének költségei: (adatgyűjtés, adatbázis-használati jog, szerkesztés, terjesztés költségei, nyomdai, fotó és grafikai költségek);

a fejlesztés, beruházás megvalósítási helye szerinti illetékes LEADER HACS HPME katalógusa szerint meghatározott speciális kiadások: fellépők költsége; a rendezvény érdekében felmerült étel, ital; tűzijáték; sátorbérlés; takarítás.

VII. Pontozási szempontok

Ssz.	Értékelési szempont	Maximálisan elérhető pontszám	Ellenőrzés módja
1.	Helyi foglalkoztatásra gyakorolt hatás.	10	Ügyfél nyilatkozata
2.	Település lélekszáma	10	LEADER jogcímrendelet
3.	A pályázat együttműködés keretében valósul meg	10	Együttműködési megállapodás
4.	Hátrányos helyzetű munkavállaló foglalkoztatását vállalja	10	Ügyfél nyilatkozata

VIII. Részpontoszámok pontozási szempontonként

Ssz.	Értékelési szempont	Részpontoszám megnevezés	Részpontoszám
1.	Helyi foglalkoztatásra gyakorolt hatás.	Új munkahelyet teremt (beleértve az önfoglalkoztatást).	10
2.	Helyi foglalkoztatásra gyakorolt hatás.	Megtart munkahelyet (beleértve az önfoglalkoztatást)	5
3.	Település lélekszáma	3000 fő alatti	10
4.	Település lélekszáma	3000-7000 főig	5
5.	Település lélekszáma	7000 fő felett	1
6.	A pályázat együttműködés keretében valósul meg	Három vagy annál több együttműködő partner (a pályázó is beletartozik)	10
7.	A pályázat együttműködés keretében valósul meg	Két együttműködő partner (a pályázó is beletartozik)	5
8.	A pályázat együttműködés keretében valósul meg	Nincs együttműködés	0
9.	Hátrányos helyzetű munkavállaló foglalkoztatását vállalja	Igen (beleértve az önfoglalkoztatást).	10
10.	Hátrányos helyzetű munkavállaló foglalkoztatását vállalja	Nem	0

IX. Jogosultságot igazoló csatolandó mellékletek

Igazoló dokumentum a művészeti és hagyományőrzés témakörökben rendezvények szervezéséről

4. melléklet: Célterület minta – kis értékű

Célterület adatlap kitöltési útmutató („kis értékű”)

Célterület azonosító:	A célterület azonosító hétjegyű számát szükséges megadni.
HACS neve:	A HACS megnevezését szükséges megadni.
Jogcím:	A jogcímrendelet 3. § (1) bekezdés a)-d) pontjában felsorolt jogcímek közül szükséges megadni azt a jogcímet, amelyhez a célterület tartozik.
Célterület megnevezése:	A célterület rövid, de lényegre törő címét szükséges megadni, túl általános megfogalmazás kerülendő (pl.: Rendezvények szervezése).
UMVP intézkedés:	Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program keretében meghatározott intézkedéscsoportok kódja szerinti besorolás (411-Versenyképesség, 412-Környezet/földgazdálkodás, 413-Életminőség/diverzifikáció,)
Vonatkozó HPME kódja	A vonatkozó HPME kódot szükséges megadni a HVS alapján
Vonatkozó HPME megnevezése	A vonatkozó HPME megnevezését szükséges megadni a HVS alapján

I. Fogalom magyarázat

A célterület adatlapon bármely pontban megjelenő, általános értelmezéstől eltérő fogalom meghatározása szükséges. Fontos, hogy a fogalommagyarázat a célterület többi pontjával összhangban legyen. Amennyiben a rendeletben meghatározott fogalom meghatározásokon túl további kiegészítés szükséges a helyi feltételeknek megfelelően, azt itt szükséges feltüntetni.

II. Támogatás vehető igénybe:

Itt szükséges feltüntetni, hogy milyen tevékenységre, fejlesztésre irányul a célterület, valamint a támogatás célját, és azt, hogy a célterület a HVS mely célkitűzésének megvalósulásához és milyen módon járul hozzá. **A célterület ezen részét a HACS által fontosnak tartott LEADER kritériumoknak megfelelően kell megfogalmazni, ezzel biztosítva, hogy a célterületben támogatható tevékenységekre benyújtott pályázatok megvalósításának módja LEADER-szerű legyen, de nem kell külön megjelölni, nevesíteni ezeket a kritériumokat.**

Fontos, hogy az VI. pontban szereplő *Elszámolható kiadásokkal* ne legyenek ellentmondásban az itt feltüntetett részletek, (pl.: az elszámolható kiadások között szerepelt eszközbeszerzés, de ebben a pontban nem került említésre). Fontos, hogy ne kerüljön feltüntetésre olyan feltétel, amit csak a megvalósulás után lehet ellenőrizni. További **százalékos belső korlátok (a kötelezőn kívül) ne kerüljenek meghatározásra**, mert nehezen ellenőrizhető. Fontos, hogy felsorolás esetén csak az támogatható, ami a felsorolásban szerepel, ennek értelmében teljes körű felsorolást szükséges megadni, vagy általánosabb megfogalmazás alkalmazandó. (Pl. az alábbi felsorolás esetén: *asztal, szék, tábla* - csak a felsoroltak támogathatóak, de ha úgy fogalmazunk, hogy a *képzéshez szükséges eszközök beszerzése*, akkor az általánosabb megfogalmazást eredményez és több tétel beleérthető, nem csak a felsoroltak.) Továbbá a stb. kifejezés nem alkalmazható a célterület adatlap készítésekor.

III. Támogatás mértéke

A kis értékű fejlesztések vonatkozásában megítélt támogatási összeg nem haladhatja meg

- közösségi célú beruházás esetében az 1 000 000 forintot,
- vállalkozás alapú fejlesztés esetében az 1 000 000 forintot,
- rendezvény esetében a 250 000 forintot,
- képzés esetében a 250 000 forintot.

A minimum, maximum összegek forintban történő meghatározása hátrányos és nem hátrányos területekre. A minimum és a maximum összeg nem egyezhet meg.

Amennyiben a nem hátrányos helyzetű településre allokált forrásból szeretné a hátrányos helyzetű településeket támogatni, abban az esetben a következőképpen szükséges megadni a feltételeket:

1) Keretösszeg vonatkozásában a hátrányos helyzetű résznél 0 értéket szükséges megadni.

A rendelkezésre álló keretösszeg a 2007-2013-as időszakban hátrányos helyzetű területen 0 forint, egyéb területen 111111111 forint.

2) Minimum-maximum összegek vonatkozásában mindkét területre meg kell adni az összegeket.

Az igénybe vehető támogatás legkisebb mértéke hátrányos helyzetű területen 111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legnagyobb mértéke hátrányos helyzetű területen 111111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legkisebb mértéke egyéb területen 111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legnagyobb mértéke egyéb területen 111111111 forint.

Amennyiben a minimum-maximum összegeknél 0 forint szerepel a hátrányos helyzetű terület vonatkozásában, abban az esetben nem támogatható a nem hátrányos területre allokált forrásból a hátrányos helyzetű terület.

3) Az intenzitások vonatkozásában amennyiben hátrányos helyzetű területen is szeretné az adott ügyfél típust támogatni, akkor az intenzitást szükséges megadni, amennyiben nem, akkor 0 értéket kell feltüntetni az adott ügyfél típusnál.

A támogatás mértéke hátrányos helyzetű területen az összes elszámolható kiadás:

- Önkormányzat, önkormányzati társulás esetében 65 %-a
- Non-profit szervezetek esetében 65 %-a
- Egyházak esetében 65 %-a
- Mikro-kis-közép vállalkozás esetében 65 %-a
- Egyéni vállalkozó esetében 0 %-a
- Magánszemély esetében 0 %-a

A támogatás mértéke egyéb területen az összes elszámolható kiadás:

- Önkormányzat, önkormányzati társulás esetében 60 %-a
- Non-profit szervezetek esetében 60 %-a
- Egyházak esetében 60 %-a
- Mikro-kis-közép vállalkozás esetében 60 %-a
- Egyéni vállalkozó esetében 60 %-a
- Magánszemély esetében 60 %-a

Az ügyfélkör megadása szükséges intenzitással egyetemben hátrányos és nem hátrányos helyzetű területre. Az ügyfél kategóriát tekintve a jogcímrendeletben meghatározott, adott jogcímhez tartozó ügyfelek lehetnek, amely itt szűkíthető, de nincs lehetőség bővítésre.

Az intenzitásra vonatkozóan is a jogcímrendeletben meghatározott, adott jogcímhez tartozó intenzitások a mérvadók, amelyektől felfelé eltérni nem lehet, viszont legfeljebb 20 % ponttal negatív irányba igen.

A rendelkezésre álló keretösszeg a 2007-2013-as időszakban hátrányos helyzetű területre, egyéb területre megadott forintösszeg.

Abban az esetben, ahol pl. hátrányos helyzetű területen szeretné támogatni az ügyfeleket, és nem hátrányos helyzetű területen nem (vagy fordítva), akkor FONTOS, hogy az intenzitásnál és a minimum-maximum összeg megadásánál a nem támogatandó területre és intenzitásra vonatkozóan 0 érték kerüljön megadásra.

Példa:

Az igénybe vehető támogatás legkisebb mértéke hátrányos helyzetű területen 111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legnagyobb mértéke hátrányos helyzetű területen 11111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legkisebb mértéke egyéb területen 0 forint.

Az igénybe vehető támogatás legnagyobb mértéke egyéb területen 0 forint.

A támogatás mértéke hátrányos helyzetű területen az összes elszámolható kiadás:

Önkormányzat, önkormányzati társulás esetében 65 %-a

Non-profit szervezetek esetében 65 %-a

Egyházak esetében 65 %-a

Mikro-kis-közép vállalkozás esetében 65 %-a

Egyéni vállalkozó esetében 65 %-a

Magánszemély esetében 65 %-a

A támogatás mértéke egyéb területen az összes elszámolható kiadás:

Önkormányzat, önkormányzati társulás esetében 0 %-a

Non-profit szervezetek esetében 0 %-a

Egyházak esetében 0 %-a

Mikro-kis-közép vállalkozás esetében 0 %-a

Egyéni vállalkozó esetében 0 %-a

Magánszemély esetében 0 %-a

A rendelkezésre álló keretösszeg a 2007-2013-as időszakban hátrányos helyzetű területre 11111111 forint, egyéb területre 0 forint.

IV. Célterület specifikus alanyi és tárgyi feltételek

Itt szükséges megadni minden olyan célterület-specifikus feltételt, amely a célterülethez kapcsolódó akár alanyi, akár tárgyi vagy egyéb helyi feltételként, szűkítésként jelenik meg a jogcímrendeletben meghatározott horizontális feltételekhez képest. Fontos szempont a feltételek elkülönítése, valamint azt, hogy a „II. Támogatás vehető igénybe” résznél megfogalmazottakkal ne alakuljon ki ellentmondás (pl. a „Támogatás vehető igénybe” résznél az szerepelt, hogy csak épület külső felújítása támogatható, itt pedig nem került megemlízésre a szűkítő feltétel). Mivel a kis értékű fejlesztés célterületeire beérkezett pályázatok esetében a 2007. évi XVII. törvény 32. § (1) bekezdés b) pontját figyelembe véve minden alapkritériumnak megfelelő pályázat támogatásra kerülhet a forrás kimerüléséig, az itt megjelölt feltételeket értékelő, pontozási táblázatban nem kell leképezni, azonban a Helyi Bíráló Bizottság „előszűrési” munkájában szerepet játszhatnak.

V. Jogosult települések

Ezen ponthoz azokat a településeket szükséges felsorolni, amely településekre vonatkozóan kívánja a HACs kiterjeszteni a támogatás célját.

Fontos, hogy a jogosult településekbe ne kerüljön bele olyan település, ami a rendelet szerint nem jogosult, hiszen a HACS csak szűkíthet a jogcímrendeletben meghatározott horizontális feltételekhez képest a felsoroláson.

VI. Elszámolható kiadások

Ebben a pontban a jogcímrendeletben meghatározott, az adott jogcímekhez tartozó költségek feltüntetése szerepelhet, amellyel kapcsolatban a HACS kizárólag szűkíthet, bővítésre nincs lehetőség. A HACS legfeljebb 5 darab költséget jelölhet meg a kis értékű fejlesztés vonatkozásában, melyekre két árajánlat vagy ÉNGY alapján referenciaárat is meghatározhat. A költség típusok meghatározása hat TESZOR számjegy részletességig kötelező.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a speciális költség(ek) ellenőrzésére a tervezéskor, mert ezt/ezeket az elszámolható kiadást/kiadásokat később nagyon nehéz lesz ellenőrizni a sokrétűségük miatt. Pl.: ha közösségi célú fejlesztésnél megadásra kerül speciális költségként a rendezvényszervezés, akkor arra nem futnak a rendezvény belső korlátai, tehát akkor itt sok tétel elszámolásra kerülhet.

VII. Pontozási szempontok

Mivel az értékelés a 2007. évi XVII. törvény 32. § (1) bekezdés b) pontja szerint, a pontozási szempontok megadása ebben az esetben nem releváns.

VIII. Részpontoszámok pontozási szempontonként

Mivel az értékelés a 2007. évi XVII. törvény 32. § (1) bekezdés b) pontja szerint történik, így a pontozási szempontok megadása ebben az esetben nem releváns.

IX. Jogosultságot igazoló csatolandó mellékletek

Ennél a pontnál azokat a dokumentumokat szükséges feltüntetni, amelyek jogosultságot érintenek, azonban a jogcímrendelet 9. § (4) bekezdés szerint nem hiánypótolthatóak.

Célterület adatlap minta („kis értékű”)

Célterület azonosító:	1111113
HACS neve:	MVH-VM Helyi LEADER Egyesület
Jogcím:	Képzés
Célterület megnevezése:	Szakmai tudás fejlesztése a fiatal roma nők körében
UMVP intézkedés:	413-Életminőség/diverzifikáció
Vonatkozó HPME kódja	50-0d-10
Vonatkozó HPME megnevezése	A helyi életminőség fejlesztése

I. Fogalom magyarázat

Geriátria: Az időskorban előforduló betegségekkel foglalkozó tudomány.

II. Támogatás vehető igénybe

Támogatás vehető igénybe a HACS területén élő fiatal roma nők képzésére az alábbi területeken: gazdaszonyképzés, geriátriai, illetve szociális területen végzendő kisegítő tevékenység ellátása. A célterület megvalósítása hozzájárul a HVS „társadalmi kohézió erősítése a hátrányos helyzetű lakosság felzárkóztatásával” célkitűzésének teljesüléséhez. A célterületre benyújtott projekt javaslatok közül előnyben kell részesíteni az olyan térségi kötődésű non-profit szervezetek projektjeit, melyek a térség legalább 3 hátrányos helyzetű településén, a helyi közmunkaprogramhoz vagy egyéb, önkormányzatok által elindított innovatív foglalkoztatási programhoz kapcsolódnak, önkormányzatokkal való együttműködés keretében.

III. Támogatás mértéke

Az igénybe vehető támogatás legkisebb mértéke hátrányos helyzetű területen 111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legnagyobb mértéke hátrányos helyzetű területen 11111111 forint.

Az igénybe vehető támogatás legkisebb mértéke egyéb területen 0 forint.

Az igénybe vehető támogatás legnagyobb mértéke egyéb területen 0 forint.

A támogatás mértéke hátrányos helyzetű területen az összes elszámolható kiadás:

- Önkormányzat, önkormányzati társulás esetében 100 %-a
- Non-profit szervezetek esetében 100 %-a
- Egyházak esetében 100 %-a
- Mikro-kis-közép vállalkozás esetében 65 %-a
- Egyéni vállalkozó esetében 65 %-a
- Magánszemély esetében 65 %-a

A támogatás mértéke egyéb területen az összes elszámolható kiadás:

- Önkormányzat, önkormányzati társulás esetében 0 %-a
- Non-profit szervezetek esetében 0 %-a
- Egyházak esetében 0 %-a
- Mikro-kis-közép vállalkozás esetében 0 %-a
- Egyéni vállalkozó esetében 0 %-a
- Magánszemély esetében 0 %-a

A rendelkezésre álló keretösszeg a 2007-2013-as időszakban hátrányos helyzetű területen 111111111 forint.

IV. Célterület specifikus alanyi és tárgyi feltételek

A célterületre benyújtott projekt javaslatok közül az olyan térségi kötődésű non-profit szervezetek projektjei támogathatóak, melyek a térség legalább 3 hátrányos helyzetű településén, a helyi közmunkaprogramhoz vagy egyéb, önkormányzatok által elindított innovatív foglalkoztatási programhoz kapcsolódnak, önkormányzatokkal való együttműködés keretében.

V. Jogosult települések

Elek; Kétegyháza; Pusztaföldvár; Tótkomlós; Kőtegyán

VI. Elszámolható kiadások

képzés, oktatás:

- aa) oktatók javadalmazása vállalkozó szerződés, megbízási szerződés és munkaszerződés alapján, valamennyi járulékával együtt;
- ab) képzéshez kapcsolódó anyagköltség (oklevelek, bizonyítványok, tanúsítványok elkészítése, fénymásolás díja, képzés tárgyához kapcsolódó anyagköltség);
- ac) oktatói segédanyagok (jegyzet, CD) költsége;
- ad) terembérlés;
- ae) meghívók, szórólapok, kiadványok költségei;
- af) eszközbérlés;
- ag) vizsgával kapcsolatos díjak;
- ah) oktatási tematika elkészítésének költsége;
- ai) oktatás ideje alatt biztosított étel-, italfogyasztás;

a Vhr. 31. §-ában meghatározott egyéb elszámolható kiadások;

a képzés lebonyolításhoz szükséges, a 2000. évi C. törvény 80. § (2) bekezdésében megfogalmazottak alapján kis értékű tárgyi eszköz beszerzése.

VII. Pontozási szempontok

VIII. Részpontszámok pontozási szempontoként

IX. Jogosultságot igazoló csatolandó mellékletek

Képzési tevékenységet igazoló dokumentum

Megállapodás a térség legalább 3 hátrányos helyzetű településén, a helyi közmunkaprogramhoz vagy egyéb, önkormányzatok által elindított innovatív foglalkoztatási programhoz kapcsolódnak, önkormányzatokkal való együttműködésről
